

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11043

OYSGEKLIBENE LIDER UN
POEMES

Mikhail Iurevich Lermontov

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

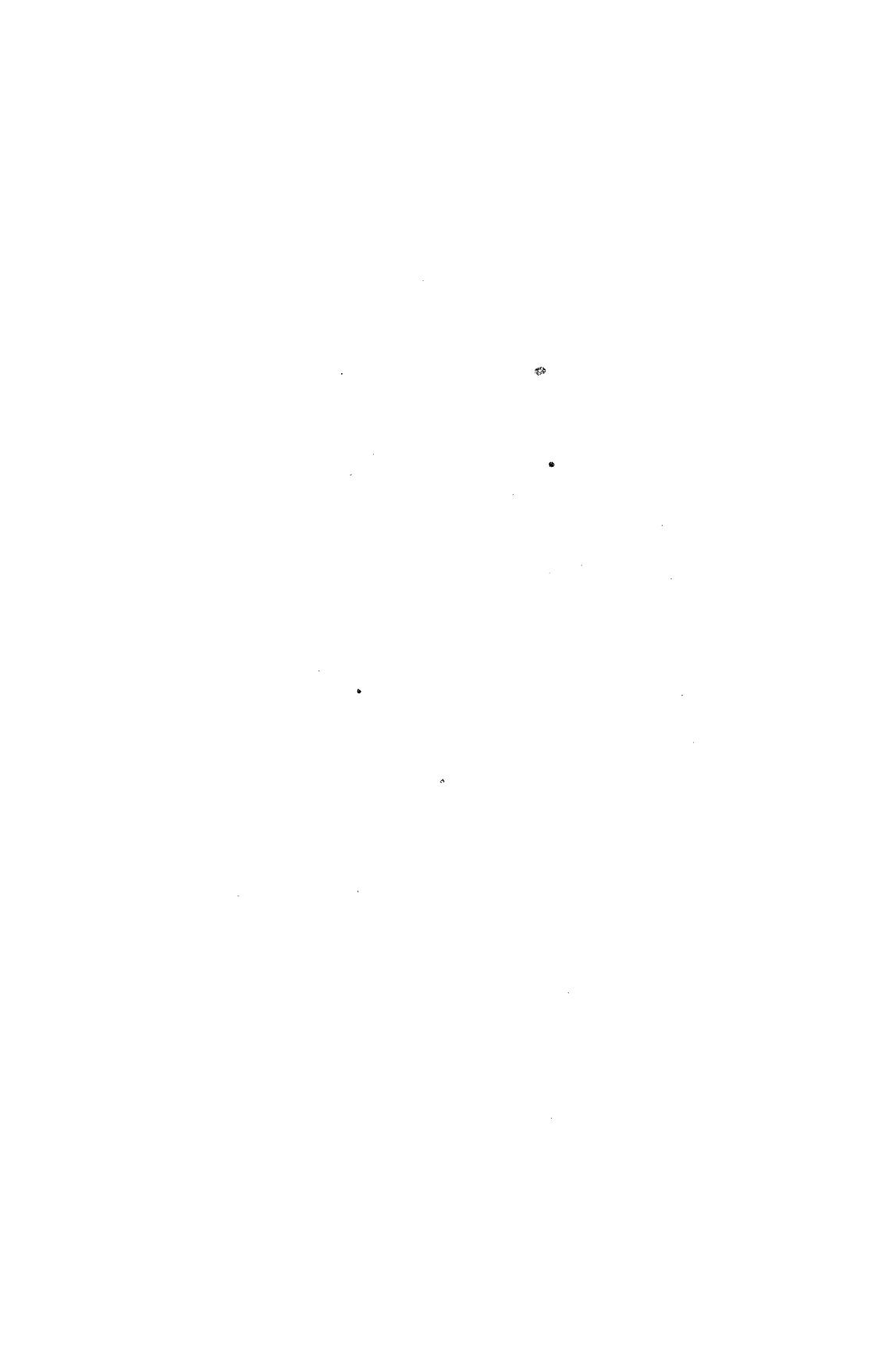
מ. יו. לערמאָנטאָוו

אויסגעקליבענע לידער און פּאָעמעס

ייִדיש-מ. כאשטשעוואצקי

מעלובכע-פארלאג פון וויסרוסלאנד
מינסק נאצסעקטער 1935

Printed in Soviet Union

מ. יו. לערמאָנטאָוו

(ביאָגראַפישע נאָטיצ)

מיכאָל יורייעוויטש לערמאָנטאָוו איז געבוירן געוואָרן אין מאַסקווע אין דער נאכט פונעם 14-טן אפּן 15-טן (2-3) אָקטאָבער 1814 י. זײַן פאָטער יורי פעטראָוויטש האָט געדינט ביזן 1811 י. אין אַ פּאָלק, דערנאָך ארויס אין דעמיסיע, זיך באַזעצט אין זײַן פאמיליע-גוט (טולדער גובערניע) און כאַסענע געהאַט פאר מאַריע מיכאַלעוואַ אַרסעניעוואַ, אַ שכינע לויטן גוט. אין 1817 י. איז לערמאָנטאָוו'ס מוטער געשטאָרבן, און זײַן דערציִונג איז אַרי-בער אין די הענט פון זײַן באַבע, יעליזאַוועטע אלעקסייעוונע אַרסעניעוואַ (געבוירענע סטאַליפּין). זי האָט אים אוועקגעמירט אין איר גוט טאַראַני (פענזער גובערניע, טשעמבאַרער אויעזד), און דאָרט האָט לערמאָנטאָוו פאַרבראַכט זײַן יוגנט. דער פאָטער האָט ווײַטער געווינט אין זײַן גוט און פלעגט זעלטן באַזוכן דעם זון, — זײַנע באַציִונגען מיט דער ווײַבס מוטער זײַנען גע-ווען אָנגעצויגענע. נאָך ייִנגלווייז (אין 1825 י.) האָט לערמאָנטאָוו, וואָס איז געווען אַ שוואַכער אין געזונט, פאַרבראַכט אַ שטיקל צײַט צוזאַמען מיט דער באַבען אפּ קאווקאַז. אין האַרבסט 1827 יאָר איז יע. א. אַרסעניעוואַ אַריבערגעפאָרן קײַן מאַסקווע און אין 1828 י. האָט זי אָפּגעגעבן איר אײניקל אין אַניווערסיטעט-

טישן פאנסיאָן פאר ווילגעבוירענע, צו יענער צייט געהערן לער-
מאַנטאָוס ערשטע לידער.

אינ 1830 יאָר פארלאָזט לערמאַנטאָו דעם פאנסיאָן און טרעט
ארײַן אין מאַסקווער אוניווערסיטעט (מאָרליש-פּאָליטישע אָפּטיי-
לונג). ער פארברענגט די צייט אין דעם ברייטן קרייז פונ זײַנע
קרויזים (לאָפּוכינס, ווערעשטשאַגיןס, באַכמעטיעווס, סטאַליפּינס)
און פירט אַ צעשטרייטן ארט לעבן. זײַנע אוניווערסיטעט-
געשעפטן גייען נישט גאָר גוט, ער האַלט זיך אופ אַזעסדיק
מיט די פּראָפּעסאָרן א. א. וו. מע לייגט אים פּאָר צו בלייבן
אפן צווייטן יאָר — ער פארלאָזט דעם מאַסקווער אוניווערסיטעט
און באשליסט איבערצוגיין אין פעטערבורגער (1832 י.). דער-
וויסנדיק זיך, אז מע קאָן אים צונעמען בלויז אפּן 1-טן קורס
לויט אַן עקזאַמען, באשליסט לערמאַנטאָו אַנשטאַט אוניווערסיטעט
אַנצוקומען אין שול פאר גווארדיע-פּאָדפּראַפּאַרשטשיקעס און
קאוואַלערי-יונקערס (שפעטער ניקאָלאַיעווער קאוואַלעריע שול).
עס הייבט זיך אָן דער „יונקער-פּעריאָד פונ זײַן לעבן, וואָס
האָט זיך אָנגעשפּיגלט אין די לידער און פּאָעמעס פונ די יאָרן
1832—1834. אין נאָיאַבער 1834 האָט לערמאַנטאָו געענדיקט די
שול און איז פונ א יונקער געוואָרן א קאַרנעט פונעם לײַב-
גווארדייִשן הוסארן-פּאָלק. די יאָרן 1834—1836 פארברענגט
לערמאַנטאָו אין פעטערבורג, ווו ער פירט אַ גרויסוועלטישן
ארט לעבן. צו דעם פּעריאָד געהערט זײַן ארבעט איבער דער
דערציילונג „די פירשטן ליגאַוסקאיא“ און איבער דער דראַמע
„מאַסקאַראַד“.

אינ 1837 י. שרייבט לערמאַנטאָו אָן, אונטערן אײַנדרוק פונ
פּושקינס טויט, די ליד „דער טויט פונעם דיכטער“, וועלכע ווערט
פארשפּרייט אין געשריבענע קאָפּיעס און האָט גרויס דערפאַלג.
עס ווערט פארפירט א ספּעציעלער „איניען וועגן די אומדערלויב-
לעכע לידער, וואָס עס האָט אָנגעשריבן דער קאַרנעט פונעם לײַב-

גווארדייִשן הוסארנ־פּאָלק לערמאַנטאָוו". אינ רעזולטאט דערפונ
ווערט לערמאַנטאָוו אריבערגעפירט אינ ניושעגאַרדער דראגונענ־
פּאָלק, וועלכער אָפּערירט אפ קאווקאז. אינ פּרילינג 1837 י. פּאָרט
לערמאַנטאָוו אוועק אפ קאווקאז אונ צוליב זיין קראנקייט פאר־
האלט ער זיכ אינ פיאטיגאַרסק. אָקטיאבער דאָס זעלבע יאָר
ווערט לערמאַנטאָוו „באגנעדיקט" אונ אריבערגעפירט אינ גראָד
נער הוסארנ־פּאָלק. אינ פּרילינג 1838 י. קריגט ער פולשטענ־
דיקע „מעכילע" אונ ווערט אומגעקערט צו זיכ אינ פּאָלק. צו
יענער צייט שרייבט ער שוין „דעמאַנ" אונ דעם „העלד" פונ
אונדזער צייט". ער באקענט זיכ מיט די ליטערארישע קרייזן
אונ ווערט באוויסט.

פּעווראל 1840 י., אפ א באל בא דער גרעפנ לאוואל, איז
פאַרגעקומענ א צוזאמענשטויס צווישן לערמאַנטאָוו אונ דעם זונ
פונעם פראנצויזישן געזאנדטן, ערנעסט באראנט; אינ רעזולטאט
דערפונ איז פאַרגעקומענ א דועל. באראנט האָט ניט געטראָפּנ,
אונ לערמאַנטאָוו האָט אויסגעשאַסנ אָנ א זייט. פאר אָט דעם
דועל איז לערמאַנטאָוו ארעסטירט געוואָרנ אונ אריינגעזעצט אינ
אַדאָנאנסהויז. דאָרט האָט אימ באזוכט בעלינסקי. לערמאַנטאָוו
האָט דאָ אָנגעשריבנ די לידער „דער געפאנגענער ריטער", „די
שכנינע", „דער זשורנאליסט, דער ליינער אונ דער שרייבער".
פּרילינג 1840 י. איז ארויס א באפעל אריבערצופירן לערמאַנ־
טאָוו אינ טענגינער פוסגייער־פּאָלק; ער פאַרט באנייס אוועק אפ
קאווקאז, ווו ער באטייליקט זיכ אינ די שלאכטן מיט די בערג־
איינווינער (זע די ליד „וואלעריק").

יאנוואר 1841 קריגט לערמאַנטאָוו אורלויב, קומט צו פאַרנ קיינ
פּעטערבורג, ווו ער פארברענגט ביז אָנהייב מיי אונ פונ דאָרטן
פאַרט ער אוועק קיינ פיאטיגאַרסק זיכ היילן. דאָ האָט ער אפ אנ
אָונט־פארוויילונג בא די ווערזילינס אינ הויז זיכ צעקריגט מיט
זינעם אנ אלטן באקאנטן נ. ס. מארטינאָוו (א כאווער פונ דער
ינקער־שויל). דער קריג האָט זיכ געענדיקט מיט א דועל, וואָס

איז סאָרגעקומענ דעם 27טן (15) יולי 1841 הינטער פיאטיגאָרסק
באמ בארגפוס פון מאשוק. דערמאָנטאָוו איז געטויט געוואָרן אפּן
אָרט.

פּרילינג 1842 איז דערמאָנטאָווס קערפּער אריבערגעפירט גע-
וואָרן קיין טארכאני, וווּ ער איז באהאלטן געוואָרן אפּן פּאמיליע-
בעטוילעם.

(פּיג דער דערמאָנטאָוו-אויסגאבע— מעלוכע-פארלאג 1931).

ו ל י ד ע ר

דער שטארבנדיקער גלאדיאטער¹

see before me
the gladiator lie...
Byron²

עס יובלט רושיק רוימ... מיט דונערס פונ ניצאָכנ
די ברייטע צירק־ארענע ווערט פארטויבט;—
און ער— א שטומער ליגט, אינ ברוסט דערשטאָכנ,
און ס'גליטשן זיך די קני אינ בלוט און שטויב.
און שווינונג בעט אומזיסט זיין טריבער בליק...
דער גייוועשער טיראן און כניפעשער סענאטער
מיט לויב באקראנצט נידערפאל און זיג...
וואָס איז פאר אדל און האמוינ באזיגטער גלאדיאטער?

און ס'רינט זיין בלוט. די לעצטע רעגעט שוועבנ.
ס'איז נאָענט שוין די שאָ. אָט איז פארביי
אינ מארכ א שטראל פונ דימיענ. עס רוישט פאר אימ דוננ...³
און ס'בליט די היימ—דאָס לאנד פונ פרייענ לעבנ.
ער זעט דאָס הויזגעזינד, פארלאָזטע צוליב שטרייטנ.

¹ גלאדיאטער— א קעמפער אינ רוימישן צירק. געוויינלעך פלעגנ דאָס
זיין קריגסגעפאנגענע אָדער קנעכט.

² איך זע פאר זיך דעם ליגנדיקן גלאדיאטער— ב נ ר אָ ג.

³ דוננ— א טיכ, וועלכער שטראָמט פונ די גערמאנישע לענדער און פאלט
אריין אינ שווארצן יאמ.

אָט ציט זײַן פּאָטער גליווערדיקע הענט פון ווייטן,
 ער רופט צו זיך דעם אָנלענ פון זײַן עלטער.
 די קינדער שפּילן זיך, די לײבסטע קינדער זעט ער.
 מיט רויב און רומ מע ווארט אפ אימ דאָרט אלע.
 אומזיסט—א שקלאפ איז ער און ווי א כליע דאָ געפאלן,
 א שפּיל פאר צײַט־פארטרייב פון הארצלעזן האמוינ...
 „אדיע, צעלעזטער רוימ, אדיע, דו ליבע היימו...“

אייראָפּע־וועלט, ביסטו דען ניט אזוי
 פאר טרוימער היציקע געווען דער העכסטער טרוימ?
 דעם קאָפּ דעם רומלעזן דו נויגסט צום גרוב אצינדער,
 אינ קאמפ פון צווייפלען און פון לײדנשאפט א פארשמאכטע,
 אָן גלויבן און אָן האָפענונג—אן אויסגעלאכטע
 פון רוישיקן האמוינ, —א שפּילעכל פאר קינדער!

און פאר דיין סאָפּ האָסטו דעם בליק געווענדט
 מיט טיפע זימצן פון כאראַטע
 צו יוגנט ליכטיקער, וואָס ביזן ענד
 האָסט צוליב ביזן פון בילדונג זי צעטראַטן,
 פארגעסן זאָרגלעזן צוליב לוקסוס־בלענד.
 און ווילנדיק זי לעצטע ווייטיקן פארטויבן,
 צו לידער פון אמאָל נויגסט גיריק דיין געהער,
 פון צײַט ריטערשע פארנעמסט דעם מײַסע־צויבער—
 ס'איז פּוסטע רייד פון כניפ־מאָפּשפּעטערס ניט מער.

דעם דיכטערס טויט

געטויט איז דער פּאָעט!—דער שקלאפּ פּונע ערע—
געפאלן איז, באדעקט מיט שפּאַט,
מיט בליי אינע ברוסט און נאָך נעקאַמע גערנ,
אראָפּגעניקט דעם שטאַלצן קאָפּ.
דעם דיכטערס הארץ האָט ניט געקאַנט פארליידן
די שאנד פונע קליינלעכע, פונע בייע רייד.
ארויס איז ער אנטקעגן וועלט צו שטרייטן
אליין, ווי פּריר... און איז געטויט!
געטויט!.. וואָס גילטן איצט געוויינען,
וואָס נוצט דער פּוסטער לויבונג-כאָר,
וואָס טויג בארעכטיקונג געמיינע?—
דעם גוירלס פּסאק ז'געשענ—און גאָר.
ניט איר האָט דען ביז איצט געטראָטן
זיין פּרייען, וווּנדערלעכע גייסט,
און צוליב שפּאס האָט פעכ געשאָטן
און פלאמ פארבאָרגענעם געשפּייזט.
איז פּרייט-זשע זיכ, ער האָט דעם גענעם
פארטראָגן ווייטער ניט געקענט.
ווי ליכט פארלאָשן איז דער וווּנדער-געני,
דער יאָנטעוודיקער קראנצ פארלענדט.
זיין מערדער האָט מיט קאלטער רעצייכע
געצילט דעם שאָס—קיינ רעטונג ניט פאראן.

דאָס פּוּסְטע האַרצ-עס קלאַפּט זיך זיכער,
און שטייפּ דער פּיסטאָלעט אינאָן האַנט.
איז דען אַ ווּנדער? פּונֹ דער ווּיט דאָרט,
ווי פּלייטימ אַנדערע אַהער,
האָט אים דאָס מאַזל זינס פּאַרשלידערט,
און גליק און ראַנגען זיין באַגער.
מיט שפּאַט און אַזעס ער פּאַראַכט
פּונֹ פּרעמדן לאַנד די שפּראַך און מידעס,
ער קען ניט שוּינען אַונדזער פּראַכט,
אינאָן רענע גלוטיקער זיך ניט פּאַרטראַכט,
אינאָן וועמען דאָ זיין האַנט געציילט איז...

איז ער געטוישט. דער קייזער ט'צוגענומען
די רויב פּונֹ אַייפּערזוכט פּונֹ שטומער,
ווי יענער אומבאַקאַנטער זינגער¹, וואָס אַליין
האָט ער באַזונגען אזוי ווּנדער־שיין,
וואָס איז ווי ער פּונֹ האַנט פּונֹ בייזער אומגעקומען.

צו וואָס איז ער פּונֹ שטילער פּרייד און פּריינטשאַפּט פּראַסטער
אַרזינגעטראַטן אינאָן דער וועלט, אינאָן דער צעלזוטער,
וואָס פּריינען האַרצ און ליידנשאַפּט פּאַרקלעמט?
פּאַרוואָס האָט ער זיין האַנט די לעסטערער געגעבן,
פּאַרוואָס האָט ער געגלויבט די פּאַלשע רייד און ליבע,
ער, וואָס האָט פּונֹ יוגנט אָן די מענטשן שוּינ דערקענט?

אַנשטאַט זיין קראַנצ האָט מען אַ קרוין פּונֹ דערנער
אים אָנגעטאַגן, אינאָן לאַרבער אַיינגעהילט,
נאָר ס'האַבן אינעם ווּנדערשיינעם שטערן
געהיימע נאָזלען אים געשטאַכט ווילד.

1. יענער זינגער - לעסקי פּונֹ פּוּשקין פּאַעמע. יעזגעני אָניעני.

און ביזע מורמלעניש פון וויצלער-שויטימ
די לעצטע רעגעס זיינע פילט מיט טאם,
און מיט פארדראָס פון האָפנונגען באַרויבטע
און נאָכ נעקאָמע גערנ איז ער אויסגעגאָנג.
אנטשטומט געוואָרן זיינען לידער העלע,
זיי וועלן שויגן ניט קלינגען מער;
דעם זינגערס רואָרט-וויסט און עלנט,
און ס'איז זיינ מיל פארכאסמעט שווער.

און איר, די גייוועדיקע זין פון טאטעס,
וואָס גידערטרעכטיקייט איז זייער רומ און לויב,
וואָס טרעט דעם בראַכ מיט שקלאפערישע פיאטעס
פון שטאמען, וואָס די גוירל-שפיל האָט זיי באַרויבט.
איר, מענגעס גיריקע, וואָס ארומ קרוינשטורל פויזעט,
איר, הענקער פון געווינעס, פרייהייט, רומ!
אינ שוצ פון די געזעצן איר באהאלט זיכ אויסעט,
פאר אייך איז דינ און עמעס-אלץ אנטשטומ!
פארזונסטע, וויסט, ס'איז דאָ א היכער שויפעט¹,
א ריכטער און א גרויזאמער, וואָס וואכט;
אימ וועט איר מיט קיינ גאָלד-געקלאנג ניט קויפן,
ער וויסט אפרער, וואָס איר רעדט און טראכט.
און אָנקומען איר וועט צו ביזע רייד אומזיסט שויגן,
עס וועט אייך שויגן ניט העלפן אזוי גוט,
מיט אייער גאנצן שווארצן בלוט וועט איר שויגן ניט פארווישן
דעם דיכטערס זיבער-ריינע בלוט.

28 יאנואר 1837 י.

¹ שויפעט—ריכטער

דעם ערשטן יאנוואר

אָפּט, אָפּט אזוי, ווען ס'רינגלט מיך פילפארביקער האמוינ,
ווען פארבײַ מיר, ווי דורכ אַ ביינז טרוימ,
אינ ראש פון טענצ און קלעזמערישע פידלענ,
אינ ווילדנ מורמלעניש פון אינגעשטעלטע רייד,
מיט מאסקעס העפלעכקייט פארקליידט,
געשטאלטן אויסגעהוילטע שווינדלענ.

און ווען, גרויסשטעטיש דרייסט און אומפארשעמט,
ס'בארינ פרויענ מיינע קאלטע הענט,
מיט הענט, וואָס ציטערנ שוין לאנג גיט, —
אפ אויסנ אינגעטונקט אינ זיין ראש און גלאנצ,
אנ אלטנ טרוימ איכ טראָג ארומ אינ הארצ, —
פון טעג פארלאָרענע די העלע קלאנגענ.

און אויב מיר גילט נאָר אפ איינ אויגנבליק
פארגעסנ זיכ, מיטן געדאנק צום נאָענטנ צוריק
איכ פלי— א פויגל פריי און מעכטיק.
און זע זיכ נאָכ א קינד. ארומ איז דאָרט דורכויס
אלצ ערטער היימיטע. א הויכ אַ פריציש הויז,
א סאָד, א פלאנצשטוב א צעשטערטע.

מיט גרינער גראָונ-נעצ—די סאזשקע פארשטעלט.
און ס'רויכערט זיך דאָס דאָרפ. און ווייט אינ פעלד—
עס שטייען אופ דאָרט נעפלען גרויסע.
אינ טונקעלער אלייע כ'קומ. און אָוונט-שטראל
קוקט אינ געוויקס אריין. אינ געלן בלעטער-פאל
די טריט די ציטערדיקע רוישן.

און אזא מאָדנע בענקעניש אינ ברוסט שוין גלייט
איך קלער דערפון, איך וויינ און האָב עס לייב,
כ'האָב לייב דאָס ווערק פון טרוימ פון מיינעם,
מיט אויגן ברענענדיקע בלוי צעשטראלט,
מיט שמייכל ראָזעוון, ווי הינטער וואלד—
פון יונגן טאָג דאָס ערשטע שיינען.

אזוי, א האר, א מעכטיקער פון ווונדערלאנד,
איך פלעג פארברענגען דאָרטן שאָענלאנג,
און אָט דער זייכער לעבט נאָך איצטער
אינ שטורם פון צווייפלען, ליידגשאפטן, ווי עס בלייבט
און לעבט א פרישער אינדול אינדערמיט
פון יאמישער, פון פייכטער וויסטע.

און ווען איך קוק זיך אומ, און דעם גענאר אנטפלעק,
און דער האמוינ-גערויש מיינ טרוימ דערשועקט—
דעם גאסט אפ יאָנטעוון ניט פארביטן,
אָ, ווי מיר ווילט זיך עס צעשטערן זייער פרייד
און זיי א שלידער טאָג אינ פאָנעם אועסדיקער הייט
א סערז אן אייזערנעם פון בייז און ביטער!

דער דיכטער

עס גלישטשעט מײַן קינזשאל מיט דינע שניט פון גאַלד,
די שטיף איז זיכער אָן א קריצ נאָכ,
עס איז זײַן קלונג אפּ א געהיימענ ארט געשטאַלט—
אָן ארב¹ פון קריגערישן מיזרעכ.

א רײטער אין די בערג זײַגעווען זײַן באלעבאַס,
און לאַנג האָט ער געטרײַ געדינט אימ.
ניט אפּ איינ ברוסט א שפור א שרעקלעכנ געלאָזט,
און ניט איינ פּאנצער פלעגט צעשינדנ.

געטיילט פּארוויילונגען געהאַרכזאמ, ווי א קנעכט,
אקעגן שלעכטע רייד געקלונגען גרויזאמ,
אין יענע טעג וואָלט אימ דאָס גאַלדשניט דאָכ פּאַרשוועכט,
וואָלט פרעמד און שענדלעכ אפּ אימ אויסזענ.

עס האָט באמ טערעק² אימ פּאַרנומען א קאָזאק
פון קערפּער פון זײַן האר, זײַן טויטן,
און לאַנג האָט ער דערנאָכ געוואלגערט זיכ אין פּאַק
אין אַן ארמעניש וואנדער־קייטל.

¹ א ר ב—יערושע.

² ט ע ר ע ק—א טיכ איב קאוקאז.

די שייך די אייגענע אינ שטרײַטן שוין צעקריצט,
באגלייטער אַרעמער—דעם העלד פארלאָרן.
א גאַלדן שפּילכל—שלינט ער אפּ דער וואנט אָט איצט,
אונ רומלען און אומשעדלעכ שוין געוואָרן.

אונ קיינער פּוצט אימ ניט, אונ קיינער מער ניט גלעט
מיט האנט מיט זאָרגזאמער אונ מיט געוויינטער,
אונ זינע אופשריפטן אינ פּרייקן געבעט
שוין קיינער אופּמערקזאמ איצט לייענט ניט...

ניט דען אזוי אינ אונדזער אויסגעצערטער צײַט
האַסט, דיכטער, דיין באַרום געוואָרפּן.
אפּ גאַלד פּאַרביטן יענע מאכט, וואָס ס'פּלעגן לײַט
אינ שטומער ערעפורכט זי האָרכן.

כ' געדענק, דיין מעכטיק וואָרט, זיין וואָגיקער געקלאַנג,
צום שלאכט דעם קעמפּער האָט געריסן.
ס'האַט אימ האמוינ געדארפּט, ווי צו דעם מאַלצײַט א געטראַנק,
ווי וויירוּיכ אינ דער צײַט פּונ גאַטעס-דינסטן.

ווי גײַסט פּונ גאַט האָט זיכ דיין פּערז געטראָגן איבער פּאַלק,
אן אָפּקלאַנג פּונ געדאַנקען איידלע,
האַט ער געקלונגען הויכ, ווי גרויסער זאַמל-גלאַק
אינ פּייערטעג, אינ טעג פּונ ליידן.

צו פּראָסטער שטאַלצער שפּראכ דינער מיר זינען קאַלט,
אונדו ציען פּליטערלעכ אונ קונצן;
אן אַלטער שיינהײַט גלייכ, די אַלטע וועלט באהאַלט
אינ פּודער-פּאַרבּן אירע רונצלען.

באשפאטענער פראפעט¹, וועסטו נאָכ וועג אמאָל
צי קיינמאָל מער צו געקאָמערופ דערוואַכנ,
פונ שייד פונ גאָלדענער ארויסציען דאָס שטאָל,
וואָס איז באדעקט מיט ראָסטנ פונ פאראכטונג?

1838

פאָטערלאַנד

מיט א באזונדער זיבע לייב מײַן היימאט האָב איך!
עס קאָגן זי ניט באזינען מײַן פארשטאנד.
ניט רומ, וואָס איז מיט בלוט דערקאָבערט,
און ניט די שטאַלצע רו פון פאָטערלאַנד,
און ניט די אוראלטע לעגענדעס די געהיימע
ניט וועקן אופ אינ מיר די לייבע־טרוימען.

נאָר לייב האָב איך, איך ווייס גאָרניט פארוואָס,
דאָס קאלטע שווייגן פון די ווייטע פעלדער,
דאָס וויגן זיך פון די געדיכטע וועלדער,
דעם יאמיש־ברייטן טייכ־צעגנאָס...

כ׳האָב לייב זיך יאָגן מיט דער פור אפ שמאָלע וועגן,
מיט בליק מיט לאנגזאמען צערייסן נאכט־געדיכט,
צו קלערן פון א בעט און שפירן שוין אקעגן
פון דערפער טרויעריקע די ציטערדיקע לייכט.

כ׳האָב לייב דעם רויך פון אָפגעברענטע שניטן
און וואנדערנדיקע וועגענער אינ סטעפּ,
און צווישן פעלדער געלע אינ דער מיטן
בערעזעס ווייסע צוויי מיט הויכע קעפּ.

מיט פרייד, וואָס ווייניקע זיי שעצנ,
איך זע אַן אָנגעפילטן טויק.
א שטוב, וואָס איז באדעקט מיט שטרוי,
געשניצטע לאַדנס אפּ די פענצטער.

און איך די אָונטן מיט טוי באפּיכטע,
אויך יאָנטעו, כ'ביג ביז האַלבנאכט גרייט
צו זען די טענצ מיט טופענ און מיט פּליפּ,
און הערן פּויערישן, שיקערן גערייד.

א קאזאקישע וויג-ליד.

שלאָפּ, מיין טייער קינד, מיין שיינער,
שלאָפּ, מיין ליבער איין,
אינ דינ בעטל קוקט די ריינע
לעוואָנע-שיין אריין.

סיפלייצט דער טערעק איבער שטיינער,
בייזע כוואליעס ווארפט,
סיקריכט צום ברעג דער בייזער סוינע
און זיין מעסער שארפט.
נאָר דיין סאָטער איז א קריגער
און געפרוהט אינ שלאכט.
שלאָפּ, מיין פיצל, רויק ליג מיר,
שלאָפּ, א גוטע נאכט.

וועסט אליין נאָכ וויסנ שפעטער,
וואָס דאָס הייסט א קריג.
דרייסט אריינטאָן פוס אינ טרעטער,
נעמענ וועסט א ביקס.
כיוועל מיט זינדנס דיר דיין זאָטל
אויסנייענ צום שלאכט.
שלאָפּ, מיין קינד דו, מיין געדאָטנס,
האָב א גוטע נאכט.

· דו וועסט אויטוואקסן א גיבער,
א קאזאק—א יונג.
און מיט מיר וועסטו, מײַן ליבער,
זיכ צעשיידן גרינג.
טרערן ביטערע כױעל גיסן
דעמלט אָן א טאָפּ,
שלאַפּ, מײַן מאלעכ, מיט א זיסן,
מיט א מילדן שלאַפּ.

וועל איך טרויערן א שטילע,
ווארטן דאָ פארשמאכט,
גאנצע טעג נאָר ריכטן טפילע,
טרעפן דורך דער נאכט.
וועל איך מיינען, אז דו בענקסט דאָרט
צווישן פרעמדע לײַט,
שלאַפּ־זשע איינעט, קוים דו ווייסט ניט,
וואָס דאָס זאָרג באטייט.

כױעל א בילדעלע א הייליקס
געבן דיר אינ וועג.
בא דער טפילע שטעל, מײַן ווילדער,
דאָס פאר זיך אוועק.
און געדענקען זאָלסט דיין מוטער
פארן בייזן שלאכט,
שלאַפּ, מײַן טײַערער, מײַן גוטער,
האָב א שטילע נאכט.

וואלעריק

איך שרײַב אייך צומעליק גאָר, כ׳לעבנ,
איך ווייס ניט ווי אונ צוליב וואָס.
כ׳האָב שוין דאָס רעכט דערום פארלאָרן.
אונ וואָס וועל איך דען זאָגן אייך.
אז איך געדענק אייך?—פּאָטער זיסער,—
איר ווייסט דאָס שוין אליין פון לאנג.
אונ ס׳איז געוויס אייך שוין אלציינס,
איר ווילט עס שוין געוויס ניט וויסן.

ווי בין איך ווי, אונ וואָס איך טו?
מיר זײַנען איינס דעם צווייטן פרעמד שוין,
אונ קאָנען מענטשן זײַן דען נאָענט?
ווען כ׳מיש באַנייט ווען אופ דאָס אלטע
אונ איך באַקלער אלץ נאָכאנאנד
מיט אָפּגעקילטן שוין פארשטאנד,
איך הער אינ אלצדינג אופ צו גלויבן.
ס׳איז לעכערלעך מיט הארצן לײַגן
פאר זיך אליין אזויפיל יאָרן.
וואָלט דאָס דער וועלט כאָטש עטוואָס ארן.
אונ צודערצו, וואָס טויג עס גלויבן
אינ דעם, וואָס איז שוין מער ניטאָ.

ס'איז נאריש ווייטע ליבע ווארטן.
געפילן גייען גיך היינט איבער.
נאָר איך געדענק אײַך. יאָ, כ׳געדענק.
כ׳האַב אײַך פאַרגעסן נישט געקאָנט
דערפאַר, ווײַל ערשטנס האָב איך שטאַרק
און לאַנג און לאַנג אײַך ליב געהאַט,
און כ׳האַב מיט אומרו און מיט פּײַן
באַצאָלט פאַר טעג פון לױטער גליק,
דערנאָך האָב איך אינ ביזן אומעט
געשלאָפּט די קײט פון שווערע יאָרן
און האָב דעם לעצטן לעבנס־בליט
געטויט מיט קאַלטן איכערקלערן.

פאַרקערנדיק באַהיט מיט מענטשן,
פאַרגעס איך יוגנט־שטיסערײַ
און ליבע, דיכטונג, אָבער אײַך
איז מיר פאַרגעסן נישט געלונגען.

זיך צוגעוויינט צו דעם געדאַנק,
איך טראָג מײַן לאַסט און קלאָג נישט מערער.
די אָדער יענע שטראָפ־אַלצײַנס,
איך האָב דאָס לעבן שוין דערלערנט.

און ווי א טערק און ווי א טאַטער,
איך דאַנק פאַר אַלצדינג גלייך מײַן מאַל.
איך בעט באַ גאָט קײַן גליקן נישט
און שוויגנדיק איך טראָג דאָס בײַן.

קאָן זײַן, אז אָט די מיזעכ־הימלען
דערנענט האָבן מיך אומויליק
מיט זײער לערע. און דערצו

דאָס שטענדיקע דאָ וואַנדערלעכע,
 די מי און זאָרג טאָג ווי נאכט,
 דאָס אלץ, וואָס שטערט זיך צו באַקלערן,
 צום אורגעשטאלט דאָס ווידער ברענגט
 דעם קראַנק גייסט, עס שלאָפּט דאָס האַרץ,
 דער דימיען האָט דאָ ניט קיין שפּרייטונג,
 און ס'האָט קיין אַרבעט ניט דער קאָפּ...
 דערפאַר ליגסט אינ געדיכטן גראָז
 און דרעמלסט אונטער ברייטן שאָטן
 פון וויינשטאָק, צי טשינארנבוימ.
 עס ווייסן זיך אַרום געצעלטן,
 קאָזאָקנ־פּערדלעך אויסגעדארטע
 אראָפּגעלאָזט די נעזער שטייען,
 בא די האַרמאַטן שלאָפּן זעלנער,
 און ס'רויכערן זיך קוימ די קנויטן.
 א צווייענדיקע קייט פון ווייטנס.
 אינ דאָרעמ־זון באַגעטן ברענען.
 איך הער אינ נאָענטן געצעלט
 גייט א געשפרעך וועגן אַמאָל,
 ווי מ'איז אינ טשעטשענער בערג
 נאָך מיט יערמאָלאָוו¹ געגאַנגען,
 ווי ס'האָט זיך עס אַמאָל געשלאָנגן,
 מיר־זיי, און זיי־אונדז טיילווייז אויך.
 און אָט דערזע איך, בא דעם טייל
 געטרין צו מאַהאַמעטס געבאַטן,
 א טאָטער שטיף א טפילע ריכט
 און הייבט ניט אום פון ערד זיין בליק.

1 יערמאָלאָוו — א גענעראל, וואָס האָט איינגענומען קאָקאָו אינ די
 20-טע יאָרן פון פּאָריקן יאָרהונדערט.

אַט איז נאָכ טאָטערן א רעדל;
כ'האַב ליב דאָס געלע פּאָנעם זייערס,
די היטלען, די צעפיקטע ארבל,
דעם ווייכע, נאָגנדיקע בליק
און זייער גאָרגלענדיק גערייד.

נאָר שא... א שאַט. אדורכגעפלויגן
איז טטאם א קויל. א ווילער קלאנג.
אַט— א געשריי—און ווידער שטיל
איז אלץ ארום. עס פאלט די היצ שוין.
מע פירט צום וואסער שוין די פערד.
עס האָבן זיך גערירט די זעלנער,
ס'איז דורכ א רייטער און א צווייטער.
מע רעדט: „ווי איז די צווייטע ראָטע?“
„וואָס? לאָדנ?“ „און דער קאפיטאנ?“
„ארויסעט גיכער מיט די וואָגנס!“
„סאָוועליטש!“... „וואָס?“ „דערלאנג נאָר פייער!“
עס קלאפט צום אופשטייגן שוין די פויק.
עס ברומט די פאָלקישע מוזיק,
קאַלאָנעס גייען, צווישן זיי
הארמאטן קלינגען. מיט זיין סוויטע
פאָרויס זיך לאָזט דער גענעראל.
קאָזאקן האָבן זיך ווי בינען
צעשטאָטן אינעם פעלד דעם ברייטן.
שוין האָבן צייכנס זיך באוויזן
באם זוימ פון וועלדל. צוויי און מערער.
אַט רייט מיט שטאַצקייט א מיריד¹

¹ מיריד-- א מיטגליד פון א קאווקאזער סעקטע איב די 20—50 יאָרן פ.י.ה.

אינ א טשאַלמא¹, אינ רויטנ מאַלבעש.
 עס זידט זײַן פּערד—דער לײכטיק-גרויער,
 ער רײט אונ רופט:—נו, ווער וועט וואַגן
 ארויס צו אימ אינ קאמפּ אינ לעצטן.
 אונ באלד. אָט זעט, אינ שוואַרצן היטל
 האָט א קאָזאק צו אימ געלאָזט זיכ.
 ארויסגעכאַפּט געשיקט די ביקס.
 שוינ נאָנט... א שאָס... א גרינגער רויכ.
 קאָזאקן, היי. געשווינד נאָכ אימ!
 פארווונדעט?—א? ס'איז גאַרניט, ווייס איכ,
 אונ אָט—א שיסעריי פאַרקניפּט זיכ...

נאָר אינ אָט די פאַרשיטע שטרײַטן
 איז שפּיל אסאכ אונ ווייניק נוצן.
 אינ קידע אָוונטן מיר פלעגן
 זיי אָנקוקן שוינ אָפּט אזוי,
 אָן בלוטדאָרשטיקער אופּגערעגטקײט,
 ווי גלאַט א טראַגישן באַלעט.
 נאָר כײַהאַב געזען אזעלכע שפּילן,
 וואָס אפּ דער בינע זעט איר ניט.
 געווען ס'איז איינמאָל בא גיכאמי²
 מיר זײַנען דורכ א טונקלען וואַלד,
 מיט פלאַמ האָט איבער אונדו געברענט
 די לײכטיק-בלויע הימל-הייכ.
 מע האָט דערווארט א שלאכט א הארטן.
 פונ דער איטשקעריע דער ווייטער

¹ טשאַלמא—א מינ שלײער אפּן קאָפּ, וועלכען ס'טראָגן מאכמעדאנער.
² גיכאמי, איטשקעריע, טשעטשניע—נעמען פונ קאווקאזער ערטער.

שוין האָבן יונגען זיך געקליבן
 אינ דער טשעטשניע צום רופ פון שלאכט.
 און איבער אוראלטישע וועלדער
 געפינקלט האָבן טורעמ־לייכטערס
 און דאָ-האָט רויך זיך הויך געצויגן,
 און דאָ-אינ וואַלקנס זיך געשפרייט.
 און וועלדער האָבן אופגעלעבט.
 געקליבן ווילד זיך האָבן קוילעס
 אונטער די גרינע וואלד־געצעלטן.
 ווי נאָר דער צוג ¹ איז אפ דער לאַנקע
 ארויס—פארבינדט זיך א געשלעג.
 מע בעט אינ אריערגראד האַרמאטן.

מע טראָגט די ביקסן פון די שטרויכן,
 אָט שלעפט מען מענטשן פאר די פיס
 און אפ א קאָל מע רופט די רויפעס...²
 און אָט פון וועלדל טוט מען פלוצעם
 מיט גוואלד א וואָרפ זיך צו האַרמאטן.
 באשאַטן ווערט פון בוימערשפיצן
 מיט קוילנשלאקס דער טייל... און פאָרנט
 איז שטיל... דאָרט צווישן פלאנצן
 א שטראָמל יאָגט, מיר קומען נאָענט,
 מיר ווארפן עטלעכע גראַמאטן.
 זיך נאָך א רוק געטאָן. ס'איז שטיל.
 נאָר אָט פון אונטער וואלדער־ברעטער
 האָט דאָרט א גלאַנצ געטאָן א ביקס,
 א פינטל טוען היטלען צוויי,

¹ דער צוג—דער אָבאָז—די פורן מיט פראַוויזיע פאר די זעלנער.
² רויפעס—דאָקטוירים.

און ווידער אלץ אינ גראָז פארפאלן.
 דאָס איז געווען א גרויזאם שוויגן.
 עס האָט זיך שוין ניט לאנג געצויגן,
 נאָר אינ דעם שרעקלעכן דערווארטן
 האָט אופגעציערט ניט איינ הארץ...
 און אָט—א זאלפ—עס ליגן רייענ...
 איז וואָס? קיין שרעק. די היגע פאָלקן
 זיינען געפרוּווט. „באגנעטן, שטעכטו!“
 „איניינעם!“—האָט דערהערט זיך הינטן.
 און בלוט אינ ברוסט האָט זיך צעפלאמט.
 — די אָפּיצערן אפ פאָרויס...
 ווער ס'איז פון פערד נאָך ניט אראָפּ
 האָט רייטנדיק פאָרויס געלאָזט זיך,
 — הוראן און שטיל. אנטבלויזט קינזשאלן.
 — מיט קאָלבעס!—איז אוועק א באָד.
 צוויי שאָ מע האָט זיך דאָרט געשלאָגן
 אינ וואסער־שטראָם. געשניטן גרויזאם.
 ווי כייַעס, שטיל, און ברוסט צו ברוסט.
 פארהאטיעט מ'האָט דעם שטראָם מיט גופים.
 כ'האָב וואסער אָנשעפן געוואָלט
 (ס'האָט היצ און שלאכט מיכ אויסגעמאטערט),
 נאָר ס'איז די אופגעוויגטע כוואליע
 געוועזן ווארעמלעך און רויט.

אינ דעמבני־שאַטן אפן ברעג
 איז נאָך דער ערשטער ריי פון גראָבנס
 א ראָד געשטאנען. איינ סאָלדאט
 שטייט אפ די קני. פארגרעבט און שטרענג
 די פענעמער בא אלע קוקן.
 נאָר פון די שטויב־באדעקטע וויעס

כ'זע טרערנ טריפן. צוגעשפארט
 צומ בוים איז זייער קאפיטאן
 גע'עגן. שטיל האָט ער געגויסעסט.
 צוויי ווונדן קליינע שווארצן קוימ
 בא אימ אינ ברוסט. אונ קוימ נאָך טריפט
 פונ זיי דאָס בלוט. נאָר הויכ אונ שווער
 די ברוסט זיכ הייבט. אונ ס'בלאָנקען שרעק'לעכ
 די בליקן זיינע. שטיל ער מורמלט:
 — אָ, רעטעט, ברידער, מ'שלעפט אינ בערג!
 שטייט, שטייט! ווו איז דער גענעראל?
 איכ הער ניט... לאנג האָט ער געקרעכצט,
 נאָר שוואכער אלץ—אונ ביסלעכווייז
 גאָר איינגעשטילט—אונ אויסגענאנגען.
 אה ביקסן אָנגעשפארט ארומ
 געשטאנען זיינען גרויע זעלנער
 אונ שטילערהייט געוויינט. דערנאָך
 האָט מען דעם קאלטן קערפער זיינעם
 מיט מאנטל זאָרגזאם איינגעדעקט
 אונ אימ אוועקגעטראַגן שטיל...
 איכ האָב זיי נאָכגעקוקט מיט צאר.
 מ'האָט לעבן מיר מיט זיפצ דערמאָנט דאָ
 כאוויירימ, פרמינט אונ גוטע ברידער,
 נאָר ניט געווען בא מיר אינ הארצ איז
 ניט קיינ באדויער, ניט קיינ טרויער.

פארשטילט איז אלץ. די טויטע קערפערס
 צונויפגעשלעפט. ס'האָט בלוט פונ זיי
 געשטראָמט נאָך רויכיק איבער שטיינער.
 אונ מיט דעם שווערנ הויכ פונ בלוטן
 די לופט איז פול. דער גענעראל

האָט צוגעזעצט זיך אפּ דער פּוּיק
און ראפּאַרטן האָט אָפּגענומען.

דער וואָלד ארום, ווי אינ א נעפּל,
האָט זיך אינ פּוּלֵוּע־רויך געבליט,
און דאָרטן ווייט אינ בייט ניט-גלייכער,
נאָר אייביק-רויקער און שטאַלצער,
אינ זייער שניידעק האָבן בערג
געצויגן זיך. און ס'האָט קאזבעק
געשיינט מיט קאָפּ מיט זיין פארשפיצטן.
און מיט געהיימען צאר אינ הארצן
האָבן איך געטראכט:—געמיינער מענטש,
וואָס וויל ער נאָך? ס'איז קלאָר דער הימל,
און אָרט איז דאָ גענוג פאראנען,
נאָר אָן אַן אופהער און אומזיסטיק
דער מענטש, ער איינער, שטרייט, צו וואָס?

— גאלוב שלאָגט איבער מינע טרוימען
מיט קלאַפּ אינ אַקסל, מיין קונאַק¹
איז ער געווען. איך האָב געפרעגט אימ:
דאָס אָרט דאָס דאָזיקע ווי רופט מען?
האָט ער געענטפערט—וואלעריק.
אפּ אייער שפראך וואָלט דאָס געהייסן
דאָס טויטע טייכל. אלטע לייט
געגעבן האָבן אָט דעם נאָמען.
— און וויפּל האָבן זיך אנערעכ
געשלאָגן היינט?—א זיבן טויזנט.
— און וויפּל האָבן זיי פארלאָרן?

¹ קונאַק—א מינ שלאכט-נאחער און באדינער.

— ווער ווייט? וואָס האָט איר ניט געצייילט?
— זיי וועלן—האָט געזאָגט נאָך איינער—
דעם טאָג דעם בלוטיקן געדענקען.
א שמייכל האָט גאלוב געטאָן
און מיטן קאָפּ געטאָן א שאַקל...

נאָר איך האָב מוירע אייך דערעסן,
בא אייך דאָרט וועלן נאָריש אויסזען
די ווילדע אומרוען פון קריג;
איר זיינט ניט צונעוווינט צו קלערן
אינ שווערן צאָער וועגן סאָפּ.
אפּ אייער יונג געזיכט ז'קיינ שפורן
פון זאָרג און טרויער ניט געפינען.
איר האָט אוואַדע קיינמאָל נאָך ניט
געזען פון נאָענט, ווי מע שטארבט.
זאָל גאָט אייך העלפּן דאָס ניט זען
אפּ ווייטער אויב. פאראן גענוג
אויב אנדער זאָרג. איז דען ניט בעסער
אינ זעלבסטפאָרגעסנקייט פארגיין,
מיט שראָפּ מיט וואַכלאָזן איינשלאָפּן
און טרוימען וועגן נאָענטן אומשטיין.

אצינד, אדיע! און אויב ס'וועט אייך
די איינפאכע דערציילונג מיינע
דערפרייען, פארנעמען כאַטש אביסל.
כ'ועל אויב זיינ גליקלעך. אויבער ניט,
פארצייט עס מיר, ווי שטיפערין,
און גיט אייך שטיף א זאָג: „א לעצ"...

דער וויקועכ¹

מיטן בארג קאזבעק אנומלט
האָט דער הויכבארג שאט²
פאר דעם שייוועט בערג ארומעט
הויכ א שמועס געהאט.

„היט זיכ! האָט דאן צו קאזבעקן
גרייזער שאט געזאָגט:
ווייסט נאָכ גיט, א וועלכע שרעקן
מענטשנס מאכט דיר טראָגט!

ער וועט דאָ געצעלטן בויען
אפ די טרעפ פון בערג,
אינ די שפאלטן דינע גרויע
וועלן הילכנ העק.

און ס'וועט רייסן זיכ דאָס אייזן
אינ דינ שטיינגעגליד,
גאָלד און קופער דאָרטן רייסן,
לאָזן שווערע שניט.

¹ וויקועכ—א וואָרט-שטויט.

² שאט און קאזבעק—בערג אפ קאווקאז.

2. אויסגעקל. לידער און פאָעמעס.

זע, שוין גייען קאראוואנען
איבער יענער הייב,
וואָס נאָר אַדלערס און טומאנען
האַבן ווען דערגרייכט.
מענטש איז קלוג. ס'איז שווער געוויס דאָך
שטענדיק ערשטער שטויס—
היט זיך, היט זיך פארן מיזרעכ—
ער איז שטארק און גרויס".

—כ'האַב פאר מיזרעכ ניט קיין מוירע—
ענטפערט אים קאזבעק.
ס'שלאָסט דער מענטש שוין דאָרט ניין דוירעס,
שלאָסט גאָר אָן אַן עק.
זע: איז א טשינארן-שאַטן
א גרוזינער זיצט
און אפ אויסגענייטן אָנטאָן
זיסט ווייַן צעגיטט.
בא די פערלנע סאַנטאנען,
רויכערנדיק קאליאן,
אפ די פארביקע דיוואנען
דרעמלט טעהעראן.
זע, צופוס פון יערושלאָל'ים,
וויסט און שטומערהייט,
ליגט, פון גאָט געלאָזט אַין פּייער,
א מעדינע טויט.
ווייטער דאָרט, איז זון פארלאָרן,
געלער נילוס שווענקט
פון די מאלכעסדיקע קוואַרים
דעם צעגליטן שטיין.
צוליב פארביקע געצעלטן

האַט דער בעדויג
דױב פארלאַזט. און וועגן העלדן
א פארטרוימטער זינגט.
אלץ, וואָס פארן אויג איז אָפּן,
שלאַפט אינ' רו פארווינט.
ניט פון מיזרעכ פונעם גראָוו
וועל איך זײַן באזיגט.

— ניט בארימ פאָרויס זיך, ברודער! —
מאכט דער אלטער שאט:
זעסט איך נעפל עפעס רודערט
דאָרט איך צאָפּן-זײַט.
און קאזבעקן האָט געטראָפּן
אַט די בסורע שווער,
און צעמישט—איך טונקלען צאָפּן
זיך פארקוקט האָט ער.
און ער קוקט זיך אײַן פארלעגן,
קוקט שוין טיפ פארקלערט,
זעט א מאַדנע מינ באוועגונג,
קלאנג און רויש ער הערט.

פון אוראל ביז טײַך דעם גרויסן,
ביזן טײַך דונץ,
שײַנען, נויגן זיך און רוישן
פאָלקן ריי נאָך ריי.

ווייסע וויגן זיך טולטאנען,
זוי דאָס גראָז איך סטעפּ.
בוטע יאָגן זיך אולאנען
איך א שטויב פארוועבט.

גייען קריגער-באטאליאָנען
 אינ די רייען ענג,
 אפ פֿאַרויס זיי טראָגן פֿאַנען,
 פּוילקן קלאפּן שטרענג.
 רוישן, יאָגן באטארייען
 אינ א קופּער-פּראָנט,
 פּונ די קנויטן רויכנ גייען,
 גלייכ א שלאכט איז נאָענט.
 אונ מיט אויגן בייזע שטראַלעס,
 אונ אינ שלאכט געניט,
 די ארמייען שוינ אן אלטער
 גענעראַל דאָרט פּירט.
 מעכטיק גייען אלע פּאָלקן,
 רוישיק ווי א טייכ,
 שרעקלעכ לאַנגזאָמ, ווי די וואָלקנס,
 אונ אפּ מיזרעכ גלייכ.

אונ פארפּולט מיט שווערע גרוילן
 אונ מיט שוואַרצער פּיינ,
 האָט קאובעק שוינ אויסצוציילן
 ניט געקאָנט דעם פּיינט.
 נאָר באקוקט מיט טריבע אויגן
 זיינע בערג ארום,
 טיפּ דאָס היטל אָנגעצויגן
 אונ געבליבן שטום.

1841

* * *

אדיע, דו רוסלאנד, קויטיק-גרויע,
דו לאנד פון קנעכט, דו הארנ-לאנד,
אונ איר, מונדירנ זייער בלויע,
דו פאלק, וואָס פּאַלגסט זיי נאַכאנאנד.

טיוועט, מעגלעכ, כאָטש קאווקאז מיכ רעטנ
פונ דינע הערשער, אלנפאלט—
פונ זייער אויג, וואָס אלצדינג זעט עס,
פונ אויערנ, וואָס הערנ אלצ.

בעוויעס

אונ קומענ וועט צו רוסלאנד א ביז יאָר צו גיין,
ווענ פאלן וועט פונ קעפ פונ קייסערשע די קרוין
און אופוואכנ אינ פאָלק וועט האס און וויט,
און דינענ פאר א שפּיז וועט טויט און בלוט.

ווענ ס'וועט ניט שיצנ מערער קיין געזעצ און דינ
ניט ריינע פרוי און ניט קיין פיצל קינד,
ווענ פונ געשטאנק פונ טויטע קערפער וועט
די פעסט אינ דערפער טרויעריקע אוועק

ארויסרופן מיט טוכ פונ יעדנ הויז,
ווענ הונגער אינעם קאנט וועט ווערנ גרויס
און רויט באפארבנ וועט די טייכנ, דאנ,
דאנ וועט באווייזנ זיכ א פעסטער מאנ,

און דו וועסט אימ דערקענענ און פארשטיין,
פארוואָס ער האלט א מעסער אינ די הענט,
און ווי וועט זיין צו דיר, דיין קרעכצ און זיין געוויינ
וועט זיין אימ לעכערלעכ, וועט זיין אימ פרעמד,
און זיין וועט שרעקלעכ אלץ און שטרענג אינ אימ,
ווי הויכער שטערנ זינער, ווי זיין הויכע שטימ.

א מאלעך

א מאלעך האָט האַלבנאכט אינ הימל געשוועבט
און א ליד האָט א שטילע געוועבט.
צו לעוואָנע, צו שטערן, צו וואַלקנס אינ הייב
די הייליקע ליד האָט דערגרייכט.

געזונגען האָט ער וועגן ליכטיקער וועלט.
פון גיטטער אינ הימל-געצעלט.
געזונגען פון גאָט, פון זיין גרויסקייט ארום,
און ריין האָט געקלונגעג זיין רום.

געטראָגן א יונגע נעשאַמע האָט ער
פאר שווערער פארווערטער ערד,
און ס'האָט גאָר אָן ווערטער דעם קלאנג פון דער ליד
די יוגע נעשאַמע פארהיט.

און זי האָט אפ וועלטן געמאטערט זיכ לאנג,
פארפולט מיט א ווונדער-פארלאנג,
און נימעסע לידער פון ערד האָבן ניט
פארבייטן געקאָנט יענע ליד.

פארלאנג

פארוואָס כ'בינ קיינ פויגל, קיינ סטעפישע קראָ,
וואָס איז דורכ איבער מיר אָט אָ דאָ?
וואָס קאָן איך אינ הימלען ניט אומשוועבן פריי,
און בלייבן דער פרייהייט נאָר טריי?

אפּ מיירעו, אפּ מיירעו אוועק כ'וואָלט געשווינד,
ווי דאָס פעלד, ווי דאָס היימישע גרינט.
ווי ס'רוט אינ א שלאָס אפּ פארנעפלטן שטיינ
פונ די זיידעס דאָס עלנט געביינ.

אפּ אוראלטער וואנט אינ דעם אוראלטן שלאָס
הענגט א שווערד און א שילד דאָרט פארלאָזט,
געפלויגן וואָלט איך איבער שילד, איבער שווערד
און דעם שטויב מיט א פליגל פארקערט.

פונ שאַטישער הארץ כ'וואָלט א סטרונע דערלאנגט,
און אוועק ביזן דאך וואָלט דער קלאנג,
דורכ איינעם געהערט, און פונ איינעם דערוועקט,
וואָלט צעשאַלט זיך און גלייך זיך געעקט.

נאָר פוסט איז דער טרוימ און אומויסט דאָס געכעט
קעגן גוירלשן שטרענגן געזעצ,
צווישן מיר דאָ און צווישן מיין פאָטערלאנד ברייט
האָט דער יאמ זיינע כוואליעס צעשפרייט.

א לעצטלינג פון העלדישע קריגער פארוועלקט
כ'ווער אינ פּרעמד, צווישנ שנייענ אונ קעלט.
געבוירנ אָט דאָ, נאָו מינ זעל ניט פּונ דאָ,
אָ, פארוואָס כ'בין קיין סטעפישע קראָז

דער זעגל

עס ווייסט אינ יאמ-ווייט זיכ א זעגל,
אינ בלויענ נעפל איינ-אליינ.
וואָס זוכט ער דאָרט אפ ווייטע וועגן,
און וואָס פארלאָזט האָט ער אינדרהיימ.

עס פֿיפּט דער ווינט און כוואַליעס ברויזן,
און סקריפענדיק די מאסט זיכ וויגט.
נאָר וויי-ער איז קיינ גליק ניט אויסן,
און ער אנטלויפט אויכ ניט פונ גליק.

ס'שיינט אונטער אימ א שטראָם א קלאָרער.
און הויכ שפּילט העלע זונענשיין,
און ער, דער מוירעד¹, זוכט דעם שטורעם,
באגלייכ אינ שטורעם רו וואָלט זיינ.

1832

¹ מוירעד—בונטאר.

דער געפאנגענער

עפנט, עפנט דאָס געפענק מיר,
גיט מיר שײַן פֿון טאָג אהער,
א שוואַרצויגיק מיידל ברענגט מיר,
ברענגט מיר א שוואַרצגרויזיק פּערד;
כױעל די שײַנהײַט די געוויסע
געבנ פּרײַער א קוש א זיסן,
אפּן פּערד ארום געשווינד
און אנטלויפּן ווי דער ווינט.

אַבער הױב איז טפּיסע-פענצטער,
שווערע טיר איז אפּ א שלאַס;
די שוואַרצויגיקע, די שענסטע,
איז אינ וײַטן טורעם-שלאַס;
גוטער פּערד אינ פּעלד גערוימען
לויפט א פּרײַער אומ אָן צוימען,
שפּילט און שפּרינגט ארום מיט פּרײַד,
אפּן ווינט דעם עק צעשפּרייט.

עלנט בינ איכ-הוילע ווענט דאָ,
און קיינ טרייסט איז ניט פּאראנ!
צאנקט א שטראל פֿון פינצטער לעמפל
מיט א שטארבנדיקן פּלאַם.

אונטער טירן אונטער שווערע
טריט געמאָסטענע זיכ הערן —
אינ דער שטילקייט פון דער נאכט
שפאנט דער וועכטער אפ דער וואכ.

קאזבעקן¹

פונ ווארעמע, פונ פרעמדע ערטער
צוריק אפ צאָפּן ווען איך קער,
צו דיר, קאזבעק, אָ, מיזרעכ-וועכטער,
אן אָפּשייד-גרוס איך ברענג אהער.

פונ אייביק דיין געקנייטשטער שטערן
מיט ווייסן שלייער אין באדעקט,
און שטאַלצער מענטש וועט ניט צעשטערן.
דיין שטאַלצע רוי מיט זיין געבעט.

נאָר זאָל פונ הארץ דער שטילער ציטער
דורך פעלזן דינע קומען גלייך
אין שטערנ-רייך, אין דינע גיטער,
צום שטורץ פונ אייביקן אלאכ².

איך בעט, זאָל קילער טאָג זיך שפרייטן
אפ שטויב פונ ש"אכ, אין הייסן טאָל,
אז אין דער וויסטע אין דער טויטער
זאָל איך געפינען רוי אמאָל.

¹ קאזבעק—א בארג אין קאווקאז.

² אלאכ—א"א—א גאָט בא די מאכעראנער.

איך בעט, עס זאָל מיך קיין געוויסער
מיט פֿייערבליצ און דונער־שאל
ניט טרעפּן מיט א פּערד א מירן
אינ ביזן טאָל פונעם דאריאל.

זאָך איין באקאָשע איז פארבליבן...
כ'האָב מוידע זאָגן... ס'הארצ טוט וויי...
קאָן זיין, אז זינט איך בין פארטריבן,
האָט מען פארגעסן מיך אין דר'היימ!

צי וועל איך דאָרטן טרעפּן חידער
צעשפּרייטע אָרעמס, פרייד און שוין?
צי וועלן פריינט, צי וועלן ברידער
דערקענען מיך נאָך יאָרן פֿיין?

צי איך וועל שוין אפּן בעסוילעם
דעם ליבן אש באטרעטן בלויז
פון יענע גוטע, הייסע, ווילע,
כאוויירימ פון מיין יונגן ברויז.

א, אויב אזוי, מיט דיין געוויסער,
קאזבעק, געשווינדער מיך פארדעק,
מיין היימלאָז אש צעוויי אָן מיטלייד
איבער די בארג־שפאלטן, קאזבעק.

* * *

ווען ס'כװאליעט זיך דאָס געלע פעלד געראַטן,
באמ קלאנג פון ווינט, ווען ס'רוישט דער פרישער וואלד,
און רויטע פלוימ אונטער דעם זיסן שאַטן
פון גרינעם בלעטל זיך איך סאָד באהאלט;

ווען זילבערדיקער לאנדיש-בלום, א קלאָרער,
מיט ריינעם טוי מיט דופטיקן באהויכט,
איך אָוונט פורפורנעם, איך גאַלדענע קאיאַרן
מיר ווינקט ארויס פון אונטער יעדער שטרויך;

ווען ט'שפּילט דער קילער קוואל איבער די ליימען,
פארוויגנדיק דאָס הארץ און דעם פארשטאנד,
און ער דערציילט א מייסע א געהיימע
פון מילדן קאנט, פונװאן ער פלייצט און שטאמט, —

אנטשטילט דער אומרו איך מיין הארצן ווערט דאן,
די רונצלעך אפן פאָנעם זיך צעגיינן,
און גליק באנעמען קאָן איך אפן די ערדן,
און כּיזע איך הימלען גאַט אליין.

דער קינזשאל

קינזשאל געשמידטער מינער, כ'האָב דיכ האָלט,
דו פריינט מיין קאלטער און מיין בעסטער.
ס'האָט א גרוינ צוליב נעקאָמע דיכ געשטאַלט
און ס'האָט צום שלאכט געשליפן א טשערקעס דיכ.

א זיליענ-האנט האָט דיכ געשענקט אמאָל
צום אַנדענק מיר, אינ רעגע פונ צעשיידן,
און ס'האָט געטריפט גיט בלוט דאן איבער שטאַל,
נאָר קלאָרע טרער—א פערעלע פונ זיידן.

און פול געהיימענ צאער האָבן דאן
די שווארצע אויגן אירע מיכ געוואָרנט.
און ווי דיין שטאַל באמ ציטערדיקן פלאַם —
אַט טונקל און אַט ווידער העל געוואָרן.

א שטומע זיבע-גאָב באגלייטסט מיכ אפ דער וועלט,
און מיר, דעם וואנדערער, וועסטו א מוסטער ווייזן:
יא, כ'וועל גיט בייטן זיכ. ס'וועט בלייבן פעסט מיין זעל,
ווי דו, ווי דו, מיין פריינט פונ אייזן.

1837

דריי פאלמעס

(א מיזרעכ-לעגענדע)

אינ זאמדיקן סטעפ פון אראבישן לאנד
עס זיינען דריי פאלמעס געוואקסן דאָרט שלאנק.
און ס'האָט צווישן זיי פונעם פרוכטלאָזן באָדן
א קוואל מיט גערויש אזא קאלטער געשלענגן,
אינ שאַטן פון בלעטער פון גרינע באהיט
פאר שטראלן, וואָס גרינען, פאר זאמד, וואָס פארשיט.

און יאָרן אסאך זיינען דורך אומגעהערט,
נאָך וואנדערער מידער פון ווייטפרעמדער ערד
מיט דורשטיקער ברוסט ניט גענויגט האָט זיך קיינמאָל
צום וואסער צום קאלטן, אינ שאַטן פון ביימער,
און ס'האָבן געדארט שוין פון ברענענדן שטראל
די פּרעכטיקע בלעטער און הייליקער קוואל.

און ס'האָבן די פאלמעס געמורמלט אפ גאָט:
צי איז אונדזער גויל צו וועלן דאָ-אַט?
אָן נוצן אינ וויסטע געוואקסן, צעבליט זיך,
פון וויכער געוויגט און געברענט פון די היצן,
און קיינעם דערפרייט ניט דעם בליק, ניט דאָס הארצ.
ניט רעכט איו, אַ הימל, דיין הייליקער גוזר.

און ווי נאָר אנטשווינג—אינ ווייט—ווי א סטויפ
האָט הויכ זיך פארקנוילט שוין א גאָלדענער שטויב.
און אָט—עס דערטרָגן זיך קלאנגען פון גלעקלעך,
עס שימערן פּעק מיט טאפעטן באדעקטע,
און קעמל נאָך קעמל, ווי שיפלעך אין יאמ,
זיי גייען צעהוידעט און גראָבן דעם זאמד.

און ס'ווינג זיך פאלרן פון וואנדער-געצעלט
אפ הויקערס אפ הארטע פאנאנדערגעשטעלט,
עס הייבן די פאלרן ווען הענטלעך פארברענטע,
און אויגן און שווארצע פון אונטער זיי בלענדן,
און פערד זיינעם הייס אן אראבער דאָרט טרייבט,
אפ פאָרנט געבויגט דאָס מאָגערע לייב.

עס שטעלט זיך דאָס פערד אפ די הינטערשטע פיס
און שפרינגט, ווי א בארט, ווען עס טרעפט אימ א שפיו.
און פאלרן און שיינע פון קלייד פון דעם קלאָרן
זיך פלאַנטענ צעוואָרפן אפ אקסל פון פאָרער.
מיט פייפ און מיט שאל זיך צעיאָגט אפן זאמד,
ער שלידערט די שפיו און דעריאָגט זי און פאנגט.

און דער קאראוואן צו די פאלמעס איז צו
און פריילעך אינ שאַטן באלייגט זיך אפ רן.
און ס'פילן זיך רוישיק מיט וואסער קופשינען,
און שאַקלענדיק שטאַלצ מיט די קעפ מיט די גרינע,
באגריטן די פאלמעס זי געסט פון דער וויסט,
און מילר זיי דער קוואל אויך דער קאלטער באגריסט.

נאָר ווי נאָר ס'איז דעמער געפאלן אפ ערד,
האָט הארט בא די וואַרצלען א האק זיך דעהערט,
און ס'זיינען געפאלן די פאלמעס געטויטע.

באריסן פון זיי האָבן קינדער די קליידער,
און זייערע קערפערט צעהאקט האָט מען דינ,
און מ'האָט זיי אפּ שניטערס געברענט ביז באַגין.

און ווען ס'איז דער נעפֿל צו מירעוּ אוועק,
איז דער קאראוואן שוין געגאנגען זיין וועג,
און אש נאָר און קאלטער געבליבן איז גרויער —
אפּ פּרוכטלאָזן באַדן א סימען פון טרויער.
און זון האָט די טרוקענע שניטלעך דערברענט,
און ווינט האָט דערנאָך זיי אין סטעפעס פארשווענדט.

און איצט איז אלץ ווילד דאָרט ארומ און שוין טויט,
מע הערט צווישן בלעטער און קוואל קיין גערייד.
און שאָטן באַ גאָט בעט דער קוואל דאָרט אומזיסט שוין
מיט זאמדן צעגליטע פארשיט אימ די וויסטע.
א שפארבער צעפאטלט מיט גרויזאמער שטימ
די רויב זינע צופט נאָר און פליקט איבער אימ.

1839

וואַלקנס.

הימשע וואַלקנדלעכ, אייביקע וואנדערער,
שנירעלעכ פערל אינ בלויקניט פארלאָרענע,
ווי איך א פארטריבענער, איינס נאָכן אנדערן
יאָגט איר פונ צאָפּן פונ ליבן צו דאָרעמ־זייט.

ווער־זשע פארטרייבט אייך: באשייד פונעם גוירל דענ?
קינע געהיימע? צי בייזווילן אָפּענער?
צי א פארברעכן גאָר איבער אייך הויערט דאָ?
גיפטיקער בילבל פונ פריינט האָט געטראָפּן אייך?

בנין, ס'האָבן פעלדער דערעסן אייך ליידיקע...
פרעמד איז אייך לידנשאפט, ליד אייך פאָריבער גייט,
קאלטע און פרייע־איר טראָגט זיך דאָ אייביק אומ,
האָט ניט קיין הימלאַנד און ווייסט קיין פארטריבנקייט.

אפרעץ 1840

דער געפאנגענער ריטער¹

כי'יצ בא דעם פענצטער פון טפיטע א שטי'לער.
כי'זע אָן פונדאנען א הימל א בלויען.
פויגלען אלץ פרייע אינ הימל זיכ שפילן,
קוק אינ מיט ווייטיק אפ זיי מיט ביו'איען.

כי'האָב גיט אפ ליפן קיין טפילע קיין עכטע,
כי'האָב גיט קיין לויבליד פאר ליבסטער פון הארצן,
כי'האָב פארגעדענקט נאָר די אלטע געפעכטן,
שווערד מיינעם שווערן און אייזערנעם פאנצער.

כי'בינ איצט מיט שטיינערנעם פאנצער באוואָרנט,
סידריקט אפן קאָפ מיר א העלם פון שטיינער,
שילד איז פון שווערד און פון פיילן באשוואָרן,
פערד מיינער לויפט און עס פירט מיט אימ קיינער.

שווינדיקע צייט איז מיינ פערד מיינ געניטער,
דעק פונעם העלם זיינען גראטעס פון פענצטער,
שילד מיינער—טפיטימוע טירן געשמידטע,
שטיינערנער פאנצער—די ווענט אָט די פעסטע.

יאָג־זשע זיכ, שווינדיקע צייט, גיט פארשפעטיק,
ענג איז מיר אונטער דעם פאנצער דעם נייעם,
טויט וועט באמ אָנקומ מיר האלטן דעם טרעטער.
וועל אינ אראָפ און דאָס פאָנעם באפרייען.

1840

¹ ריטער—א קריגער אינ דער מיטלאטערלעכער אייראָפּע.

א שאַכנ

אַ, שאַכנ טרויעריקער, ווער דו זאָלסט נישט זיין,
איך האָב דיך לייב גלייך ווי א יוגנט־פּריינט,
דו, צופעליקער כאווער אינ מלינ טפּיסע,
כאַטש ס'האַט דער גוירל אונדז דאָ איינס פונ צווייט
אפ אייביק מיט זיין כיטרער שפּיל צעשיידט,
איצט מיט א וואנט און נאָכדעם מיט נישט־וויסן.

ווען זון-פארגאנג מיט שיינדדיקער שניי
אינ טפּיסע-פענצטער שיקט א גרוס אריין
פונ ווייטע הימלדיקע סאָפּן,
ווען אָנגעשפּארט אפ קלינגנדיקער ביקס,
דער וועכטער זיך דערמאָנט אמאָליק גליק
און שטייענדיק ער ווערט אנשלאָפּן, —

דעם קאָפּ געבויגן צו דער נאסער וואנט,
איך הער—און איך דער וויסטער שטילקייט דאן
געזאנגען דיינע זיך דערהערן.
איך ווייס נישט, וואָס באטײטן זיי,
נאָר וויי־פול זיינען זיי. און שטיל אזוי
די קלאנגען גיסן זיך, ווי טרערן.

און אינ דער ברוסט אינ מײנער ווערט באנײט
די האַפענונג, די ליבע פון דער גוטער צײט,
און ווייט פארטראָגן מיכ געדאנקען.
און פול ווערט גײסט מיט דראנג און מיט באגער»
און ס׳קאָכט דאָס בלוט—און טרער נאָכ טרער
פון אויגן גיסן זיך, ווי קלאנגען.

די שכינע

כ׳האָב די האָפענונג פֿרײַ זײַן פֿאַרלאָרן
און די טפֿיסע־טעג זײַנען ווי יאָרן,
און דאָס פֿענצטער איז הויכ און פֿאַרשמידט,
און אַ וועכטער די טירן באַהיט.

איך וואָלט לאַנג אינעם דער שטייג שוינע געשטאַרבן,
כ׳זאָל די שכינע די ליבע ניט האָבן.
אז מיר זײַנען היינט אופֿ מיט דער זון,
פֿון דער גרינג כ׳האָב אַ ווונק איר געטונ.

ס׳האָט די טפֿיסע באַפֿרײַנדט אונדז צעשײדטע
און באַקאנט האָט אײַן גוירל אונדז בײַדע,
און פֿאַרהײַמישט דער זעלבער פֿאַרלאַנג
און דאָס פֿענצטער מיט אײַזערנעם שטאַנג.

אז באַם פֿענצטער פֿרימאַרגן איך זעצ זיך,
מײַנע אויגן איך קאָן גאָר ניט זעטן.
גיט איר פֿענצטער אַ קלאַפֿ קעגן מיר,
און איר פֿאַרהאַנגל גיט זיך אַ ריר.

נאָך אײַן קוק אפֿ מיר טוט זי די פֿאַלשע
און צום הענטל דאָס קעפֿעלע פֿאַלט שוינע,
און פֿון אַקסל אַראָפֿ, ווי פֿון ווינט,
פֿליט דאָס טיכל אינעם פֿאַסן געשווינד.

אָבער בלאס איז די ברוסט די געטאָקטע,
און נאָכ לאנג נאָכ זי זיצט א פארזאָרגטע,
און זי בענקט דאָ ווי איכ אינ געפענק,
און ווי איכ דאָ נאָכ פרייהייט זי בענקט.

אָ, גיט טרויער, מיין שכינע, מיין טיבל,
דו פארוועל נאָר, איז אַז דאָס שטייגל,
און ווי פויגל אינ פעלדישער ברייט
וועלן מיר באלד אוועק מיט א פרייד.

גאנווע צו נאָר באמ פאָטער די שליסל,
שיקער אָן נאָר די וועכטער פונ טפיסע,
און דעם איינעם, וואָס שטייט בא דער טיר,
וועל איכ זען אים שוינ געמען אפ מיר.

ווארט נאָר אונטער, די נאכט זאָל זיין טונקעלער
און וואָס שטארקער דער וויין אפ צו טרינקען,
און קעדיי איכ זאָל וויסן פאָרויס,
הענג דיין טיכל אינ פענצטער ארויס.

* * *

ס'טרעפט רייד—זייער מיין איז
ניט קלאָר צי ניט ווערטיק
נאָר רויק קאַן קיינער
ניט הערן די ווערטער.

א ווידער באגערן
ער קלינגט אינ די ריידן
און א ציטער און טרערן —
פון זען זיך און שיידן.

אינ וועלטישן וויכער
וועט גייען פארלוירן
דאָס וואָרט, וואָס פון ליכט
און פון פלאַם איז געבוירן.

נאָר וווּ כ'זאָל ניט קערן
און וווּ כ'זאָל ניט ווענדן,
זאָל איך עס דערהערן,
וואָלט איך עס דערקענט דאן.

פון טפילע פון מיטן
אן ענטפער כ'וועל געבן,
פון שלאכטפער מיט ציטער
זיך ווארפן אקעגן.

1840

דער זשורנאליסט, דער לייענער און דער שרייבער

Les poètes ressemblent aux ours,
qui se nourrissent en suçant leur
patte. Inedit¹.

דעם שרייבערס צימער; די שטארבן ארומגעלאזט.
ער זיצט איג א גרויסן פאטעל סארב קאמיג.
דער לייענער שטייט מיט א ציגאר, דעם רוקן
צומ קאמיג. דער זשורנאליסט קומט אריין.

ד ע ר ז ש ו ר נ א ל י ס ט .

צופרידן כ'בינ, וואָס איר זיינט קראנק.
אינ לעבנס-זאָרג, אינ וועלטן-וויכער
פארלירט געשווינד דער גייסט פון דיכטער
זיינ גאַטגעבענטשטן טרוימען-גאנג.
צעווישן איינדרוקן פארשיידענע
צעבליטנדיק דאָס הארץ אפ מינצ,
ער פאלט פון מיינונגען א קאַרבן.
ווען קאַן ער דען אינ צייט-פארטרייב
א ווערק א צייטיקס גאַר באקלערנ?

¹ די פאָעטן זינען געגליכט צו בערן, וואָס דערנערבן זיך דורכ זייגן זייער
אייגענע לאפּע. ניט-ארויסגעגעבענער.

דערפאר איז דאָך אַן עמעס גליק,
 ווען ס'שיקט דער אויבערשטער אים צו
 א וואַנדערוועג, צי א געפענק,
 אפילע גאָר א לאַנגע קרענק.
 א ליד א לויטערער שאלט אום
 אינאיינאמקייט אינ זינער באלד.
 אמאָל פארליבט ער זיך גאָר הייס
 אינ אויסגעצירטן טרויער זינעם.
 נו, וואָס־זשע שרייבט איר? קאָן מען זיך
 דערוויסן?

ש ר יי ב ע ר.

גאָרניט...

ז ש ו ר נ א ל י ס ט.

ס'איז א שאַנד!

ש ר יי ב ע ר.

פון וואָס־זשע שרייבן? מיורעכ, דאָרעם
 באַזונגען זינען און באַשריבן;
 און אלע זידלען דעם האַמוני,
 און לויבן שטארק די שטיצע היים.
 זיי אלע שוועבן אינ די הימלען
 און לעכצן מיט געהיימן ברען
 צו הויכער שיינהייט, צו N. N.,
 און אלע זינען לאַנג שוינ נימעס.

ל יי ע נ ע ר.

און איך זאָג אַיך, מ'דארף זיין א באלד
 צו לעזן הינטטיקע זשורנאלן,
 אפילע אַייערן אָט נעמט,

מיר ברעכנ שוינ פונ אימ די הענט.
 צום אלעם ערשטן—גרוי פאפיר.
 מעג זײַן, עס איז גאָר רײַן אפילע,
 נאָר פאָרט, איר שרעקט זיך אויסצושמירן.
 און לײַנסטו—גריִזן אָן א שיר,
 די לידער—אזוי פוסט און לײַדיק.
 אָן זײַן—די ווערטער, קײַן געפיל,
 און יעדער וואָז איז אָנגעצויגן,
 און גאָר צו זאָגן אײַך בעסאָד:
 הינקט אָפּטלעך אונטער אויך דער גראַם.
 און נעמסטו פּראָזע—איבערזעצונג,
 און אויב עס וועלן זיך אײַך טרעפן
 דערציילונגען פון אונדזער שניט—
 איז אָדער—מאָסקווע לאַכט מען אויסעט,
 צי אפּ באַאמטע פּאַלט מען אָן.
 פון וועמען שרײַבן זײ די בילדער?
 וווּ הערן זײ אָט די געשפרעכנ?
 און אויב זײ הערן זײ שױב יאָ,
 איז ווילן מיר זײ גאָרניט הערן.
 ווען וועט שױב דאָ אײַן וויסטן רוסלאַנד
 געדאַנק מיט פּאַלשן גלאַנצ זיך שײַדן,
 א שפּראַך א פּאָשעטערע קריגן
 און הױכע שטימ פון לײַדנשאַפט.

ז ש ו ר נ א ל י ס ט .

איך זאָגן דאָך אַקוראַט דאָס זעלבע.
 ווי איר מיט רויגעז אָפּן קוק איך
 אפּ אונדזער רוסלענדישער מוזע.
 אָט לײַענט, כײַבעט אײַך, מײַן קריטיק.

ר י י ע נ ע ד .

איך האָב געלייענט: טייערע קליינע
צומ שריפט, צו גרונד, צו וויניעטן,
און ווונקענ דינע און באווייזן
אפ דעם, וואָס ניט באוויסט איז קיינעם.
נו, זאָל מען קענען כאַטש אַ לאַכ טאַג.
אינ אַייער טינט איז, מיינע הערן,
ניטאָ קיינ ביזע גאל אפילע, *
נאָר וואסער ברודיקע ניט מער.

ז ש ו ר נ א ר י ס ט .

איר זייט גערעכט, געוויס, אוואדע.
נאָר גלויבט מיר, כ'וואָלט געווען צופרידן,
איך זאָל זיך גאַרניט דארפן זידלען.
נאָר ווי-זשע? אז מע זידלט מיך.
פארשטייט, איך בעט אייך, אונדזער לאגע,
אונדז לייענט דער נידעריקער שיכט.
ניט יעדער אויער ווערט באליידיקט
פון הילער שארפקייט פון אן אויסדרוק.
געשמאק, אַנשטענדיקייט—ס'א טניי-זאכ,
און געלט באצאָלן אלע גלייך דאָך.
אָ, גלויבט, עס האָט אַן אַל אַ שווערן
אפ אונדז ארוםגעלייגט דאָס מאזל.
איר ווייסט, וואָס הייסט אדורכצולייענען
דאָס גאנצע מיסט—די אלע ביכער—
און צוליב וואָס? קעדיי אייך זאָגן,
אז ס'איז דאָס גאַרניט ווערט צו לייענען.

ל י י ע נ ע ר .

דערפאר איז דאָך אזא פארגעניג
און ס'רוט זיך אָפּ דער קאָפּ, דאָס הארץ,
ווען ס'טרעפט זיך איינע שוין ווען ניט איז
א ווערק א לעבעדיקס, א לויפערס.
אָט נעמט, צום ביישפּיל. כ'האָב א פריינט,
ער האָט א לאַשנ גאָר א פיינעם,
און גאָט האָט אימ געשענקט דערצו
אויב פיל געדאנקען און געפילן.

ז ש ו ר נ א ל י ס ט .

אזוי איז דאָס, נאָר צום פארדראָס,
אזעלכע שרייבן ניט קיין אָס.

ש ר י י ב ע ר .

— פון וואָס-זשע שרייבט מען? ... ס'טרעפט א צייט,
ווען ס'פאלט אראָפּ די לאסט פון זאָרגן,
ס'קומט אָן די צייט פון העלער מי,
ווען פול איז מויעך און נעשאַמע,
און רימען פריינטלעכע ווי וועלן
מיט רויש זיך טראָגן איינס נאָך איינס
אינ פרייער יאָנגוויקער ריי.
אינ דער דערוואכטער קוימ נעשאַמע
גייט אופ א וונדערלעכע ליכט
און אפ די קרעפטיקע געדאנקען
ווי פערל צילעג זיך די ווערטער.
מיט מוט מיט פרייער קוקט דער דיכטער
אינ צוקונפט אינ דער ווייטער דעמאָלט.
און אָפגעוואשן און גערייניקט
דורך הויכע טרוימ אימ שיינט די וועלט.

נאָר אָט די ווערק די מאָדנע זינע
ער לייענט אינדערהיים אליין זיי,
און נאָכדעם אָן שום איבערקלערן
ער הייצט מיט זיי דעם אויוון איין.
צי זינען קינדערשע געפילן
און פוסטע ניט-באוונטע היצ—
די שטרענגע קונסט דער ווערט אפילע!
מע וועט זיי אויסלאכן, פארגעסן.
עס טרעפן נעכט זיך שווערע, ווילדע:
אָן שלאָפּ די אויגן וויינען, גליען,
א שווערע בענקשאפט פּרעסט דאָס הארץ,
מיט ציטער כאפט די קאלטע האנט
ארום דעם קישן דאן, דעם הייסן.
עס שטעלן זיך די האָר פאר פאכעד.
א ווייטאָגדיק, א ווילד געשריי
פון ברוסט זיך רייסט דאן, און די צונג
רעדט הויך אָן א פארשטאנד ארויס
די לאנג פארגעסענע שוין נעמען.
און אייגנוויליק מאַלס זיקאַרן
די לאנג פארגעסענע שוין שטריכן
אינ פּריערדיקן גלאנצ פון שיינקייט:
אינ אויגן—ליבע, ליפּן פעלשן,
און ווידער גלויבסטו זיי ניטווייליק,
און עס איז פרייד און ווי איינציטיק
צורודערן די אלטע ווונדן.
דאן שרייב איך. עס דיקטירט—געוויסן,
דער בייזער מויעכ פירט די פען.
דאָס זינען רייצנדע געשיכטעס
פון מייסימ פון געהיימע, שטילע,
און פון פארבאָרגענע ראיונעס,

און קאלטע בילדער פון צעלאָזטקייט,
 און מיסעס נארישע פון יוגנט,
 פון טעג, וואָס זינגען לאנג, אָן נוצן,
 סארפאלן אין דעם ווילדן ווירבל,
 אינ שטרייטן קליינלעכע, נאָר הארטע,
 מיט די גענארינס און נארענימ,
 צווישן צווייפלען קלוימערשט שווארצע,
 און האָפּענונגען קלוימערשט העלע.
 א זייטיקער, געהיימער ריכטער,
 איכ האלט קיין פרעמדן סאָך ניט טייער
 און שטעל זי דרייסט ארויס צו שאנדע,
 די זינד, די אויסערלעכע געפּוצטע.
 כ'בינ אומראכמאָנעסדיק און הארט.
 נאָר כ'לעבן, כ'וועל בא זיכ ניט פויעלן
 פאר אויגן, פאר ניט אויסגעפרוועטע,
 די ביזע שורעס יענע ווייזן...
 נו, זאָגט-זשע מיר, פון וואָס צו שרייבן?
 צו וואָס אפ זיכ דעם האס און ביזער
 פון מענטשן אומדאנקבארע ציען.
 זיי זאָלן ווי א זידלעריי
 די רייד די געווישע פארנעמען.
 די גיפט פון פייערדיקע בלעטלעך
 זאָל קינדערישע רו צעשטערן
 און פּיטרייסן דאָס שוואכע הארץ
 אינ זיין צעבונטעוועסן שטראַם.
 ניינ! מיין געדאנק כ'וועל ניט פארבלענדן
 מיט קיין פארברעכערישן טרוים,
 און פאר א פרייז אזא מינ שווערן
 וועל איכ ניט קויפן אייער רום.

א כּאָרעם

מיט בלייַ אינ ברוסט געלעגנ כ׳בינ א בלייכער
אינ היצ פונ מיטנ טאָג אינ דאגעסטאנער טיפ,
עס האָט די טיפע ווונד זיכ נאָכ גערויכערט
אונ ס׳האָט נאָכ טראָפּנוויז מײַנ בלוט געטריפט.

אפּ זאמר פונ טאָל געלעגנ בינ איכ עלנט
אונ ס׳האָבנ פּערזנ ארומ מיר זיכ דאָ געבלויט,
אונ זונ האָט זיי געברענט די שפיצנ געלע
אונ מיכ געברענט—נאָר כ׳בינ געווענ ווי טויט.

מיר האָט געכאָלעמט זיכ: אינ פּייערלעכע גלאנצנ
אנ אָוונט־מאָלצייט אינ מײַנ היימאט גייט,
אונ וועגנ מיר, אינ בלומענקרענצ באקראנצטע,
עס פירנ יונגע פרויענ א גערייד.

נאָר איינע דאָרט אינ שמועס פונ יונגע פרויענ
קיינ אָנטייל נעמט אונ א פארקלערטע זיצט,
אונ גאָט ווייס, וועגנ וואָס זי איז פארטרויערט,
אונ ווי עס שוועבט די נעשאַמע אירע איצט.

אונ ס׳כאָלעמט זיכ איר דאגעסטאנ אונ פעלזנ הויכע,
א קערפּער א באקאנטער טויט דאָרט רוט,
אינ ברוסט זײַנער א שווארצע ווונד זיכ רויכערט
אונ ס׳גיסט זיכ גליווערדיק א שטראָמ פונ בלוט...

דער פעלז

ס'האָט אַ גאָלדנ וואָלקנדל גענעכטיקט
אמנ שויס פונ ויזנספעלז אנומלט,
אונ פארטאָג זיכ פרי אינ וועג פארנומענ,
אינ די בלויענ שפילנדיק זיכ פּרעכטיק.

נאָר אַ פּייכטער שפור האָט זיכ פארהיט דאָרט
אינ אַ קנייטש פונ אלטנ פעלז, פונ גרויענ,
עלנט שטייט ער, א פארזונקענער אינ טרויער,
אונ ער וויינט אַ שטילער אינ דער מידבער.

ט א מ א ר ע

ווי טערעק די פינצטערניש בויערט
אינ טיפן דאריאלישן טאָל,
אפ פּעלז האָט אפּ שווארצן געלויערט
א טורעם און אלטער אמאָל.

אינ טורעם אינ הויכנ אינ ענג
האָט מאַלעק טאמארע געלעבט.
ווי הימלישער מאלעך—איר שיינקייט
און כיטרע און בייו ווי א שעד.

דורכ געפּל פּונ האַלבנאכט האָט דאָרטן
א פּלעמל א גאָלדנס געוואכט,
און גייערס אינ וועג זיך געוואָרפן,
גערופּן אפּ אָפּרו און נאכט.

און ס'האָט דאָרט טאמארע געזונגען;
איר שטימ פּול באַנער און פּארלאַנג—
האָט מעכטיק מיט צויבער געקלונגען
און מיט א פּאַרבאָרגענעם צוואנג.

און סויכער, און פּאַסטעך, און פּאַרעצ,
געגאן איז נאָך רופּ פּונ דער שטימ.
א שטרענגער האָט דאָרטן א סאָריס
געפּנט די טירן פּאַר אימ.

און זי האָט די געסט דאָרט באַגעגנט
אינ גאַלד און אין פּערל געקליידט,
געוואַרט האָט א פּוּכיק געלעגער,
און ווייַן אינ צוויי בעכערס פּאַרגרייטט.

געפּלאַכטן האָבן זיכ הענט הייסע
און לייַפ האָט געקלעפט זיכ צו לייַפ.
דורכ נאַכט האָבן ווילדע, צעברויזטע
געגאַסן זיכ קלאַנגען פּונ לייַד.

ווי הונדערטער יונגען און מיידלעך
דאָרט וואָלטן אינ טורעם אָן לייַכט
אינ טענצ אינ די ווילדע געדרייט זיכ
און כּופּעס־לעווייעס געריכט.

ווי נאָך אָבער שייַן פּונ פּרימאָרגן
האָט איבער די בערג זיכ צעשפּילט,
איז ווידער דאָרט וויסט און פּאַרבאָרגן
איז ווידער דאָרט אלצדינג פּאַרשטילט.

נאָך טערעק האָט ווילד זיכ געוואָרפּן,
געברומט אינעם טאָל פּונ דאַריאל.
א וואַל נאָכ א וואַל איז געלאָפּן,
א וואַל האָט געטריבן א וואַל.

זיי האָבן דעם קערפּער געניילט זיכ
סאַרטראָגן מיט יאָמער און קלאָג,
אינ פענצטער האָט עפעס געווייטט זיכ.
אדיע, — האָט געקלונגען אינ טאָג.

און געווען אזוי צאַרט איז די שייַדונג,
אזוי זיס האָט געקלונגען דאָס קאַל,
באַגלייַכ עס וואַלט צוגעזאָגט פּריידן
פּונ זעען זיכ ווידעראמאָל.

* *
* *

אראָפּ איז אַ בלעטל אַ דעמבנס פֿונ היימישן צווייגל,
און ס'האָט עס אַ וויכער אַ בייזער געטריבן, אינ סטעפעס פֿאַר-
קייקלט,

פֿאַרוועלקט און פֿאַרטריקנט געוואָרן פֿונ היצ און פֿונ קעלט
און פֿונ קומער
און אָט און צולעצט איז צום יאמ צו דעם שוואַרצן געקומען.

באמ יאמ בא דעם שוואַרצן דאָרט שטייט אַ טשינאַרע אַ דינע;
דער ווינט מיט איר רעדט און ער גלעט אירע צווייגן די גרינע
אַפּ צווייגן אפּ גרינע דאָרט ווונדערשע פֿויגלען זיך הוידען
און וועגן דער יאמענ־פֿרינצעטן זיך האַלטן אינ סוידען.

און ס'האָט זיך צו הויכער טשינאַרע געטוליעט דאָס בלעטל,
און רו און באשיצונג מיט האַרציקן צאָער געבעטן.
און זאָגט איר אזוי: כ'בינ אַ בלעטל אַ דעמבנס, אַג אָרעמס,
אינ היימלאַנד אינ בייזן געוואַקטן, און פֿרי בינ איך צייטיק
געוואָרן.

אליין און אָן ציילן איך וואָגל שוין לאַנג איבער וועלטן.
פֿאַרטריקנט, אָן שאַטן, אָן שלאָפּ און אָן רו כ'בינ פֿאַרוועלקט שוין
אַ, נעמ־זשע מיך צו צווישן בלעטער סמאַראַגדענע דינע,
איך קאָן דאָך דערציילן דיר מײַטעס גאָר ווונדערלעכ־פֿינע.

— וואָס גייטטו מיר אָנז?—האַט די יונגע טשינארע דערווידערט—
ביסט געל און פארשטויבט און קיינ כאווער ביסט נישט מנינע
קינדער,

געזענ האָסטו פיל, נאָר צו וואָס דינינע מייסעס מיר טויגנ,
מיר האָבנ דערעסנ פונ לאנג אויכ די הימלשע פויגלענ.

איז גיי זשע דיר ווייטער, דו פּרעמדער, איכ וויל דיכ
נישט קענענ אינגאנצנ.
די זונ האָט מיכ ליב, צוליב איר נאָר מנינ בלי און מנינ גלאנצנ.
אינ הימל צעוואָרפנ כ'האַב פריי מנינע צווינגנ די שטאַלצע,
און ס'וואשנ די כוואליעס די קאלטע פונ יאמ מנינע וואָרצלענ.

* * *

כיגיי ארויס אַליין איצט אפּ די וועגן,
העלער שליאכ אין נעפל־ליגט צעשפּרייט—
שטיל די נאכט. עס האַרעכט צו גאַט די געגנט
און די שטערן ריידן שטיל־ערהייט.

אין די הימלען—יאַנטעוודיק און ווונדער!
שישלאַפט די ערד אין בלויענ שיינ־געוועב.
וואָס־זשע איז מיר שווער אזוי און ווונדיק?
ארט מיכ וואָס? צי עפעס נאָכ איך שטרעב?
גאַרניט מער פונג לעבן מיִנעם כ׳ווארט דאָ.
און עס טוט פארגאנגענהייט ניט באַנק.
כ׳זוכ נאָר רו, נאָכ פרייהייט נאָר איך גאר דאָ.
כ׳וואָלט אין שלאָפּ פארגעסן זיך פאַרלאנגט...
אַבער ניט מיט קייווער־שלאָפּ געפלאַפטנ...
ס׳וואָלט אזוי אַנטשלאָפּן זיך געגלוסט,
אז אין ברוסט זאָלן דרעמלען לעבנס־קרעפטן,
אז ס׳זאָל שטיל באוועגן זיך די ברוסט.
טאָג ווי נאכט עס זאָל א זיסע שטימע
וועגן ליבע זינגען מיר געהיימ,
איבער מיר זאָל אייביק טונקל־גרינער
בויגן זיך אין רויש א דעמבנבוים...

ד ע ר נ א ו י

פונ זינט דער אויבערשטער האָט מיכ
באשענקט מיט נויַישן אלוויטן,
אינ מענטשן-בליקן לייענ איכ
פונ זינד און אוולעס בלעטער מיַעסע.

און אופגעהויבן כ'האָב מיין קאָל
פאר ריינער וואָר, פאר ליבע ריינער,
און ס'האָבן אלע פאר אמאָל
פארוואָרפן מיכ מיט שארפע שטיינער.

מיט אש באטאָטן כ'האָב מיין קאָפּ
און בינ פונ שטעט אוועק פאר אַרעמט,
און כ'לעב דאָ אינ דער וויסט. און גאָט
מיט שפייז—ווי פויגלען מיכ באוואָרנט.

געטריי דעם אייביקן באפעל,
די כייַעס מיכ געהאָרכזאם הערן,
און שפילנדיק מיט שטראלן העל,
עס האָרכן מיכ די הויכע שטערן.

און ווען איכ לויפ אדורכ גענילעט
דורכ שטאָט, דורכ רוישנדיקע גאסן,
צו קינדער ריידן אלטע לייט
און זעלבסטפארדיבטע שטעכיק שפאסן:

— „גאָט לערנט זיך פֿון אימ, און זעט,
א גרויסהאלטער, אוועק פֿון איידע,
א נאר, געמיינט אונדז איינצוריידן,
אז גאָט פֿון זײַנע ליפֿן רעדט.

איז קוקט זיך, קינדער, אינ אימ איינ.
ווי ער איז בלייב און ווי פֿארצאָרנט,
ווי ער איז דאר און הויל און אָרעם
און ווי אימ האָבן אלע פֿיינטן!

פ א ע מ ע ס

ד אָ ט ג ע ז א נ ג

וועגן דעם צאר איזאנא וואסיליעוויטש¹
וועגן דעם יונגן אָפּריטשניק² און וועגן
דעם ווילנ סויכער קאלאשניקאָוו.

אוי, א לויב דו דיר, צאר איזאנא וואסיליעוויטש!
וועגן דיר האָבן מיר דאָס געזאנג געמאכט,
וועגן דיין באליבסטן פון די אָפּריטשניקעס
און וועגן דרייטשטן סויכער, וועגן קאלאשניקאָוו.
דאָס געזאנג געמאכט אפן אלטן שניט,
און געזונגען דאָס אונטער צימבל-געקלאנג
און מיט רידעלעך און מיט ביווערטלעך.
האָט געקליבן נאכעס דאָס גלויביקע פאָלק,
דער באַיארינ³ מאטוויי ראָמאָדאנאָוסקי
האָט שוימיקן מעד אונדז א קאָס דערלאנגט.
זיין באַיארינע די ווייסגעזיכטיקע
האָט א האנטעך א נייעם מיט זיין באנייט
אונדז דערלאנגט אפ א טאצ, אפ א זילבערנער.
מע האָט מעכאבעד געווען אונדז דריי טעג מיט דריי נעכט,
סי האָבן אלע געהערט, זיך גיט אָנגעהערט.

¹ צאר איזאנא וואסיליעוויטש, דער גרוזאמער—א רוסישער קייסער.

² אָפּריטשניק—א ליבלייטער, דעם קייסערס.

³ באַיארינ, באַיארינע—הויכע ליט, דעם קייסערס ראטגעבער.

גיט א העלע זון אינעם הימל שיינט,¹
 גיט קיין בלויע וואָלקנס אין זון שפיגלען זיכ:
 בא דעם מאַלצייט זיצט אין זיין גאַלדענער קרוין,
 זיצט דער גרויזאמער צאר איוואן וואסיליעוויטש.
 הינטער אימ שטייען די סטאַלניקעס¹
 און אקעגן—באַיאָרן און פירשטן נאָך,
 בא דער זייט זינער—בלויז אַפּריטשניקעס;
 און דעם מאַלצייט ער ריכט אפּ צו לויבן גאָט,
 זיכ אַליין פאָרגעניגן און וויל צו טאָגן.

גיט א שמיכל דער צאר, א באפעל ער גיט
 צו צאפן אין קוואַרט זינער גאַלדענער
 פונעם זיסן וויין פונעם אויטלענדישן
 און דערלאנגען אים די אַפּריטשניקעס.
 טרינקען אלע אויס און מע לויבט דעם צאר.

און נאָך איינער פון זיי, פון אַפּריטשניקעס,
 דער טארשייטער קויגער, דער ווילדער יונג,
 אינ דער גאַלדענער קוואַרט גיט ער נעצט קיין וואַנצ,
 לָאָזט אַראָפּ צו דער ערד בליקן טונקעלע,
 לָאָזט אַראָפּ דעם קאַפּ אפּ דער ברייטער ברוסט
 און א שווערן געדאַנק אינ האַרצ וואַרעמט ער.

האָט פאַרצויגן דער צאר ברעמען פינצטערע,
 און ער צילט אין אים שאַרפע בליקן אָן,
 ווי א שפאַרבער קוקט פון דער הימל־הייכ

¹ סטאַלניק—א טיש-באדיגער.

אפ א יוגער טויב, א גרויסליגלשער—
 נאָר דער ווילער יונג הייבט קיין אויג ניט אופ.
 גיט דער צאר א קלאפ מיט זײַן שטאַק אינ דיל,
 שלאַגט דעם דעמבנ-דיל אפ אן אכטל דורכ
 מיט דעם שטעקנ-שפיצ, מיט דעם אייזערנעם,
 נאָר עס גיט זיך קיין ריר ניט דער ווילער יונג.
 אונ א גרויזאם וואָרט גיט דער צאר א זאָג,
 האָט דער ווילער יונג דעמאַלט אופגעוואכט.

„היי, מיין טרײַער קנעכט, קיריבייעוויטש,
 האָסט פארטראכט א געדאַנק אן אומווירדיקן?
 צי אפ אונדזער רומ אונדו מעקאַנע ביסט?
 צי געטרײַע דינסט האָט דערעסן דיר?
 ווען די לעוואָנע גייט אופ, פרייען שטערן זיך,
 אונטער הימלען צו גיין ווערט זיי ליכטיקער,
 אונ א וואָסערער זיך אינ וואָלקן באהאַלט,
 יענער פאלט אראָפּעט גיך צו דער ערד.
 ניט עס פאסט דיר גאָר, קיריבייעוויטש,
 מיט דער צארישער פרייד זיך צו מײַעסן;
 אז אליין ביסטו דאָך פונ סקוראַטאַווס¹ שטאַם,
 אינ מאַליוטעס הויז א דערצויגענער.“

אונ עס ענטפערט אזוי קיריבייעוויטש,
 ביזן גארטל פארנייגט פארן גרויזאמען:

— האר דו אונדזערער, איוואן וואסיליעוויטש,
 אָ, ניט שטראָפ דיין קנעכט דעם אומווירדיקן,
 ניט פארגיסן מיט וויינ דאָס הייסע הארץ
 אונ דעם שווארצן געדאַנק ניט פארשיקערן!

¹ מאליוטא סקוראטאוו— דער הויפט פון אַפריטשניקעס, בארימטער
 הענקער און מערדער—געוואָרן א צונאָמען פאר טאליאַנימ מאכטהאַבער.

כ'האָב דערצאָרנט דײַך, — ווײַז דײַנ מאלכעס-קראפט,
הײס צו טױטנ מיך, דעם קאָפּ אָפּהאַקן...
עס גאשווערט דער קאָפּ מײַנע אקסלענ גיבערשע,
אונ אליינ צו נאסער ערד ער פארבויגט זיך שוין.

זאָנט אזוי אימ דער צאר איוואנ וואסליעוויטש:
— „וועגן וואָס האָסטו, יונג, זיך צו קימערן?
האָט געפערלעך קאפטאנ זיך צעריבן שוין?
האָט דאָס היטל צעקנייטשט זיך, דאָס סויבלנע?
צײַ דאָס געלט דײַנס האָסטו צעפאטערט שוין?
צײַ געשטאַלטע שווערד האָט פארהאקט זיך שוין?
צײַ עס הינקט דײַנ פערד, שרעכט געקאוועטער,
צײַ געוואָרפן צו דר'ערד האָט אינ פויסטנגעפעכט
אפן מאַסקווע-טייך דײַך א סויכער-וונ?"

אונ עס ענטפערט אזוי קיריביעוויטש
מיט א שאַקל פון קאָפּ פון געקרייזלטן:
„ס'איז נײַטאָ נאָך זײַ האנט די באשווירענע
אינ גאַיאָרנ-שטאמ, נײַט אינ סאַכרישן,
אונ מײַנ סטעפֿ-אַרנאמאק¹ גײט א פריילעכער,
אונ ווי א גלאָז ברענט מײַנ שווערד די געשליפענע.
אונ אינ יאַנטעו-טאָג, מיט דײַנ גנעדיקײַט,
בײַן נײַט ערגער ווי אנדערע אויסגעפוצט.

„אז איך זעצ זיך אונ רײַט אפּ מײַנ ווילן פערד
הינטער מאַסקווע-טייך א שפאציר צו טאָג,
אַנגעגורט מיט א גארטל א זײַדענעם,
אפּ א זײַט פארלײַגט היטל סאמעטנס,
וואָס מיט סויבל מיט שווארצן ארומגעבריימט, —

¹ א ר ג א מ א ק — א פערד פון אראבישן שטאמ.

בא די טויערן דאן, בא די הילצערנע,
 שיינע מיידלעך שטייען, יונגע ווייבעלעך,
 און באקוקן מיך, און באריידן מיך,
 בלויז איינע ניט קוקט און ניט שפיגלט זיך,
 מיט א דעקטויך אינ פאסן פארדעקט זי זיך...
 אינ דער הייליקער רוס, אונדזער מוטערלאנד,
 איז א שיינע אזא ניט אויסזוכן.
 גיין גייט זי גרינג, ווי א שוואנפויגל,
 קוקן קוקט זי זיס, ווי א טייבעלע.
 גיט א רייד א וואָרט—זינגט א נאכטיגאל,
 און עס ברענגען אירע באקן די פורפורנע,
 ווי עס ברענט די זון אינעם הימל-ראנד.
 און די בלאַנדע צעפ אירע גאָלדיקע,
 מיט סטענגעס מיט העלע פארפלאַכטענע,
 אפ די אקסלען זיי לויפן, זיי שלענגלען זיך,
 מיט דער ברוסט מיט דער ווייסער זיי קושן זיך,
 און זי שטאמט פון א הויז פון א סאָכרישן,
 און מע רופט זי אליאַנאַ דמיטריעוונאַ.

— קוימ דערזע איך זי, בינ איך מער ניט איך;
 לאָזן הענט זיך אראָפּ מיינע קרעפטיקע,
 ווערן אויגן פארטונקלט די ליכטיקע.
 ס'איז מיר אומעטיק, פראוואָסלאווער צאר,
 אפ דער וועלט אליין זיך צו מאטערן,
 ס'האָבן פערד מיר די גרינגע דערעסן שוין,
 און דערעסן מאַלבושימ געהאַפטענע,
 און איך דארפ ניט קיין געלט און סע גייט מיר ניט.
 אז מיט וועמען דאָס געלט וועל איך טיילן איצט?
 און פאר וועמען באווייזן מיינ ווילדערשקייט,
 מיט מאַלבושימ פאר וועמען זיך אויסשטעלן?

לאָז מיכ אָפּ אינ די סטעפעס די וואָלגישע
 אפּ א פּרײַענ לעבנ א קאָזאקישנ.
 כ'וועל אוועקלייגנ דאָרט מינ פארשייטנ קאָפּ,
 דאָרטנ לייגנ אפּ שפּיז בוסורמאנישנ¹
 אונ צונעמענ וועלנ זיכ בייוע טאָטערנ
 ווער-דאָס גוטע פּערד, ווער-די שארפע שווערד,
 ווער-דעם שלאכט-וואָטל דעם טשערקעסישנ.
 מינע אויגנ די טרעריקע וועט דער שפּארבער אויספיקנ,
 מינע ביינער די ע'נטע וועט דער רעגנ אויסוואשנ,
 אונ אָן קוורע וועט מינ פארלאָוטער געביינ
 אינ אלע פיר זייטנ צעווייענ זיכ...

אונ עס זאָגט לאַכנדיק איוואנ וואסיליעוויטש:
 „נו, מינ טרײַער קנעכט! איכ בין גרייט אינ דינ בייז,
 אינ דינ צאער בין איכ גרייט דיר באהילפיק זיינ.
 נא דיר, נעם מינ רונג די בריליאנטענע
 אונ א האלדזבאנד דו נעם א פּערלנעם.
 קריג אפּרײַער א בעריע א שאדכנטע
 אונ שיק צו די געטואנקענ די קאָסטבארע
 צו דינ שיינער אליאָנא דמיטרײַעווא.
 אונ געפּעלסטו איר-שפּיל א כאסענע,
 אונ געפּעלסטו ניט-האָב קיינ פאריבל ניט.“

— אוי, א לויב צו דיר, צאר איוואנ וואסיליעוויטש!
 ס'האָט דינ פאלשער קנעכט דאָכ דיכ אָפּגענארט.
 ניט געזאָגט דיר דעם עמעס דעם ריכטיקנ,
 ניט באווסטיקט דיכ, אז דאָס שיינע ווייב

¹ בוסורמאנ—דאָ מיינט עס די טאָטערנ.

הָאָט אַינ קלױסטער פֿון לאַנג פֿאַרקנאַסט זיכ שױנ,
אַונ פֿאַרקנאַסט אַיז זי פֿאַר אַ סױכער־יונג,
אַונ לױט אונדזער געזעצ, לױטנ קרױסטלעכנ.

אַוי, טוט, כעוורע, זינגענ, זאָלנ צימבלענ קלינגענ.
טרינקט דעמ וויינ דעמ זיסנ, זאָלסט אַנ אַייסעק וויסנ.
אַונ אַ נאַכעס טוט דעמ ווילנ באַיאַרינ אָנ,
אַונ דער באַיאַרינע, זיינ ווייסגעזיכטיקער.

2

בא זיינ טיש אַינ קראָמ דער יונגער סױכער זיצט,
זיצט דער שלאַנקער יונג סטעפֿאַנ פֿאַראַמאַנאָוויטש—
מיטנ ביינאַמענ קאַלאַשניקאָוו.
לייגט פֿאַנאַנדער די סכױרעס די זינדענע,
אַונ מיט זיסע רייך בעט די קונדנ אַרייַנ.
ער ציילט אַיבער דאָס גאַלד אונ דאָס זילבערגעלט.
גיט קיינ גוטער טאָג הָאָט זיכ אַויסגעשטעלט,
דייכע פֿריצימ גייענ פֿאַרבײַ דער קלייט,
אַונ אַינ קלייט צו אַימ זיי פֿאַרקונ נױט.

אַפּגעקלונגענ אַינ קלױסטערס מױהאָט צו נאַכט־געבעט.
הױנטערנ קרעמעל ברענט פֿאַרגאַנג נעפֿלדיק.
לױפֿנ וואָלקנדלעכ אפֿנ הױמל אָנ—
אַ מעטעליצע יאַגט זיי זינגעווודיק.
ווערט לױדיק דער ברייטער קראָמענ־קרײַז,
פֿאַרשליסט דאַנ סטעפֿאַנ פֿאַראַמאַנאָוויטש
זיינ קלייט מיט אַ טיר מיט אַ דעמבענער,
מיט אַ פֿעסטנ שלאָס, מיט אַ דױטשישנ.

דעם גילד־הונט דעם ביזנ, שארפציניקן,
אם א קייט ער פארבינדט, אפ אן אייזערנער,
און אזוימ צו זיך א פארקלערטער גייט,
צו זיינ יונגן וויבל הינטער מאַסקווע־טייך.

און ער קומט אהיים אינ זיינ הויכער שטוב,
און עס ווונדערט זיך סטעפאן פאראמאָנאָוויטש:—
עס באגענט אימ ניט זיינ יונגע פרוי,
וויסער טישטעך אט טיש איז ניט אויסגעשפרייט.
פאר איקאָנעס צאנקט קוימ דאָס ליכטעלע.
און ער רופט צו זיך די אלטע דינערן:
„אוי, דו זאָג מיר נאָר, זאָג, יערעמייעווא,
ווי פארפאלג איז, ווי פארטייעט זיך
האָט אינ שפעטער שאָ אליאָנא דימיטרעווא,
און די קינדערלעך מיינע, וואָס מאכט זיי,
צי זיך אָנגעלאָפן און זיך אָנגעשפילט
און פארפרי דערפאר זיך אינ בעט געלייגט?“

— האר דו מיינער, סטעפאן פאראמאָנאָוויטש,
כ׳וועל דערציילן דיר גאָר עפעס ווונדערלעכס:
ס׳איז צו נאכט־דינסט געגאנגען אליאָנא דימיטרעווא,
האָט שוין דער גאלעך זיך געקערט מיט דער גאלעכטער
און געצונדן שוין ליכט, עסן אָוונט־ברויט,
און ביז איצטער האָט דיין באלעבאָסטעלע
פונעם קלויסטערל זיך נאָך ניט אומגעקערט,
און די קינדער דינע, די קליינינקע,
ניט געלייגט האָבן זיך, ניט זיי שפילן זיך,
וויינען, יאָמערן, זיי ניט איינעמען.

און פארטראכט זיך שווער א צעטומלטער
האָט דער יונגער סויכער קאלאשניקאָוו.

איז צום פענצטער צו, קוקט אינ גאס ארויס
איז די נאכט אינ גאס א שטאָק פינצטערע,
וויסער שניי זיכ שיט, ברייט זיכ שפרייטנדיק,
אונ די שפורנ פארשיט ער די מענטשישע.

אַט דערהערט ער—אינ הויז גיט די טיר א קלאפ.
דערנאָכ הערט ער טריט דאָרטנ האסטיקע.
גיט א קער זיכ, א קוק—גאָט אלמעכטיקער!
ער דערוועט פאר זיכ שטיינ זיינ יונגע פרוי,
שטייט א בלייכע אזא מיט די הילדע האָר,
מיט די בלאַנדע צעפ מיט צעשוויבערטע,
מיט שניי-טוי איבערגעשאַטענע,
אויגנ קוקנ צעמישט, ווי אומזיניקע,
ליפנ מורמלענ רייד אומפארשטענדלעכע,
„ווי זשע האַסטו, מיינ ווייב, זיכ ארומגעשלעפט?
אינ א הויפ, אפ א פלאצ, א וואָסערנ,
וואָס צעשוויבערט זיינענ די האָר בא דיר,
וואָס דאָס קלייד אפ דיר איז צעצופט-צעפיקט?
האַסט געטרונקענ שוינ אונ געהיליעט ווי
מיט די זינדעלעכ מיט די באַיארישע?
ניט דערום פאר איקאָנעס פאר הייליקע
האַבנ מיר דאָכ, מיינ ווייב, זיכ פארקנאסט מיט דיר,
זיכ געביטנ מיט רינגענ מיט גאָלדענע.
אז פארשליסנ כיועל דיכ אמ אנ אייזערנעם שלאַס,
אונטער דעמבענער טיר דער געקאָוועטער,
זאַסט ניט זענ קיינ שיינ מער קיינ ליבטיקע,
מיינ ערלעכנ נאָמענ ניט שווארצנ מער.“

אונ דערהערט האָט דאָס אליינא דימיטרעוונא,
איז פארציטערט געוואָרנ מיינ טיבעלע.

אונ זי טרייסלט זיך ווי א יאסענ-בלעטעלע,
ביטער-ביטער צעוויינט זיך, צעיאָמערט זיך,
ון דעם מאַן צו די פיס האָט אַ פאל געטאַן:

„ דו מיין האר, מיין זון, דו מיין ליכטיקע,
אַדער האַרע מיך, אַדער הער מיך אויס!
דיינע רייד זיינען מיר ווי אַ מעסער שאַרפּ,
דאָס האַרצ מיינס פונ זיי צעריסן ווערט.
איך האָב ניט קיין מוירע פאַרן בייזן טויט,
כ׳האַב קיין מוירע ניט פאַר מענטשנס רייד,
מוירע האָב איך פאַר דיין אומגעדיקייט.

כ׳גי אהיים אָקאַרשט פונ דעם נאכט-געבעט.
דורך דער גאס איך גיי איינ-אַלייניקע,
אונ כ׳דערהער, מיר דאכט, ווי עס קריצט דער שניי,
כ׳קוק זיך אומ-איך זע, ווי אַ מענטש זיך יאָגט, —
האַבן מיינע פיסעלעך זיך אונטערגעהאַקט,
כ׳האַב מיט דעקטויכ פאַרדעקט זיך מיט זייענעם.
פאַר די הענט האָט מיך דער מענטש אָנגעכאַפט
אונ שטילערהייט אזוי האָט מיר איינגערוימט:
— אַ, ניט שרעק זיך, מיין שיינהייט מיין ליכטיקע,
ניט קיין גאַנעוו בין איך, ניט קיין וואַלד-רויבער,
נאָר אַ דינער באַם צאַר, באַ דעם גרויזאַמען.
רופּן רופּט מען מיך קיריבייעוויטש
פונ דעם פיינעם הויז, פונ מאַליוטעס הויז... —

אונ נאָך שטאַרקער ווי פריער כ׳האַב דער שראָקן זיך,
ס׳האַט זיך פאַרדרייט מיר מיין אַרעם קעפּעלע.
אונ גענומען האָט ער קושן אונ האַרזן מיך,
אונ קושנדיק מיך, נעמט ער צורירן:
— זאָג מיר, ענטפער מיר, וואָס פאַרלאַנגען וועסט,

דו מײַן טײַערע, מײַן לײַבהארציקע,
 צי פארלאנגסטו גאָלד, אָדער פּערל ווילסט,
 צי קאָלירטן שטאָפּ, שטיינער אײַדעלע?
 ווי א מאלקע וועל איך דיך אויספּוצן,
 אז עס וועלן דיר אלע מעקאנע זײַן,
 נאָר מיט זינדיקן טויט לאָזן ניט אומקומען:
 שענק דײַן לײַבע מיר, נעם ארומעט מיך,
 כאָטש אײַן אײַנציק מאָל באַם צעשײַדן זיך!

און ער קושט און ער האַלדזט און ער צערטלט מיך.
 אפּ די באַקן באַ מיר ברענען איצטער נאָך
 און צעגיסן זיך ווי א פּײַער-בראנד
 די קושן זײַנע די פּאַרשאַלטענע.
 און געקוקט דורך דער טיר האָבן שכינימלעך,
 און געלאכט און מיט פינגער געטײַלט נאָך.

אז א רײַס כ׳האַב געטאָן זיך פּונ הענט זײַנע
 און געשווינד אהײַם כ׳האַב געלאָזן זיך,
 אײַז געבליבן אײַן הענט באַ דעם רויבער דאָרט
 מײַן געקווייטלעך טוכ—דײַן מאַטאַנעלע,
 און מײַן דעקטוכ אויך, דער בוכאַרישער.
 מיך צו שפּאַט געמאַכט און צו שאַנד האָט ער,
 מיך, די אָרנטלעכע און די זויבערע.
 וואָסן זאָגן די בײַזע שכינימלעך,
 און ווי וועל איך פּאַר לײַטן באַווײַזן זיך?

גיב ניט איבער מיך, דײַן געטרײַע ווייב,
 בײַזע אָפּשפּעטערס אפּ צו אָפּשפּעטן.
 אז אפּ וועמען אכוצ דיר כ׳זאָל פּאַרלאָזן זיך?
 און צו וועמען נאָך הײַלם זאָל איך אָנקומען?

א יעטוימע בין איך אפ דער ווייטער וועלט,
אז מיינ פאָטער ליגט אין דער נאסער ערד,
לעבן אימ דאָרטן ליגט אויך מיינ מוטערל.
און מיינ עלטערער ברודער, ווי באוויסט איז דיר,
אינ דער ווייטער פרעמד איז פארפאלן ווו,
און דער יינגערער איז א קינד נאָך גאָר,
איז א קינד א קליינס, וואָס פארשטייט נאָך ניט."

אזוי האָט געזאָגט אליאָנא דמיטריעווינא
און מיט טרערן מיט הייסע באגאָסן זיך.

און עס שיקט דאן סטעפאן פאראמאָנאוויטש
נאָך זי ברידער די צוויי זיינע יינגערע.
קומען ברידער צו גיין און פארנויגן זיך
און א וואָרט אזא צו אימ זאָגן זיי:

"— דו באוויסיק אונדז, ברודער עלטערער,
וואָס געשען איז מיט דיר, וואָס פארלאָפן זיך,
וואָס געשיקט נאָך אונדז האָסט זיך דער פינצטערער נאכט.
אינ דער פינצטערער נאכט, אינ דער פראָסטיקער."

"— כ'וועל דערציילן אייך, ברידער הארציקע,
אז א בייז א גרויס האָט געטראַפן מיך.
אונדזער ריינע שטוב האָט צו שאנד געמאכט
דער בייזער צארישער אָפּריטשניק קיריביעוויטש.
ס'וועט די אוועק דאָס הארץ מיינ ניט אויסטראָגן,
ניט פארליידן דאָס הארץ וועט דאָס ווילדערישע.
און אז מאָרגן וועט זיין א פויסטן-געפעכט
אפן מאָסקווע-טייך פארן צאר אליין,
אנטקעגן אָפּריטשניק ארויסגיין איך וועל
און זיך שלאָגן אָפּ טויט ביז ס'וועט סלעקן קראפט."

וועט ער בייקומען מיכ—דאן גייט איר ארויס
פארן עמעס, פארן רעכטן, פארן הייליקן,
ניט דערשרעקט זיך ברידער לייבהארציקע,
איר זיינט יינגער פונ מיר, פרישער, קרעפטיקער,
און נאך ווייניקער זינד אפ אייך הויערן,
וועט זיך עפשער אפ אייך גאָט דערבארעמען."

און די ברידער צו אים זאָגן ענטשערן:
— ווו עס בלאָזט דער ווינט אונטער הימל־הייך,
אהינ יאָגן זיך וואָלקנס געהאָרזאמע;
ווען מיט הייכן קאָל גרויער אָדלער רופט,
אינעם טאָל פון געפעכטן אינ בלוטיקן
צו דעם מייסימ־געריכט אפ א מאָל צייט רופט,
פליען־פאָלגן אים די יונגע אָדלער־לעכ.
אונדזער קאָוועד ביסטו, צווייטער פאָטער אונדז,
טו אליין, ווי דו וויסט, ווי צו טאָן פארשטייסט,
און מיר וועלן דיך, ברודער, ניט ארויסגעבן."

אוי טוט, כעוורע, זינגען, זאָלן צימכלעך קלינגען,
טרינקט דעם וויינ דעם זיסן, און אן אייסעק וויסן.
און א נאכעס טוט דעם ווילן באַיאַרינ אָן
און דער באַיאַרינע, דער ווייסגעוויכטיקער.

3

איבער מאַסקווע שטאָט דער גרויסער, דער גאָלדקעפיקער,
איבער וואנט דער קרעמעלשער דער ווייסשטייניקער,
פון די ווייסע וועלדער, פון די בלויע בערג,
איבער הילצערנע דעכער זיך שפילנדיק,
וואָלקנס גריין־גרויע ווייט צעטרײַבנדיק,
גייט באַגינען אום, גייט די מאַרגנרויט.

און זי שפרייט אירע לײַקנ די גאָלדיקע,
וואָשט אַרומ זיכ מיט שנייענ צעשטאַטענע,
ווי א שיינע פרוי אינ א שפיגעלע,
קוקט אינ הימל אינ קלאָרנ און שמייכלט זיכ.
אוי, צו וואָס האָסטו, מאָרגנרויט, אופגעוואכט?
און פונ וואָס פאר א פרייד זיכ צעשפילט האָסטו?

אז צונויפגעקומענ, זיכ צונויפגעגאנ
זיינענ פעכטער געשיקטע די מאָסקווער
אפן מאָסקווע טייכ, אינ אפ פויסטנגעפעכט
לעקאווער יאָנטעוו א שפיל טאָנ, א היליע טאָנ,
איז געקומענ דער צאר מיט די לייב-היטער,
מיט באַיאָרנ און מיט אַפריטשניקעס.

און א זיבערנע קייט הייסט ער אויסציענ,
די רינגענ מיט גינגאָלד צונויפגעשמידט,
פינפ-אונ-צוואנציק קלאפטער א פלאצ געצאמט,
פאר א פרייענ געפעכט, פאר א צווייענקאמפ.
און באפוילנ האָט דער צאר איוואנ וואסיליעוויטש,
מיט א קלינגענדיק קאָל א רופ אויסרופנ:

— אוי, ווו זיינט איר, די יונגענ די ווילדערישע?
אונדזער פאָטער, דעם צאר טוט א נאכעס אָנ,
קומט ארויס אהער אינ דער ברייטער ראָד.
ווער ס'וועט ביקומענ—דעם באַלוינט דער צאר,
און ווער ס'וועט פאלנ—יענעם וועט גאָט מויכל זיינ.

גייט ארויס דער געשיקטער קירבייעוויטש,
שטיל דעם צאר ביזנ גארטל פארנויגט ער זיכ.
ווארפט פונ גיבערשע אקסלענ פוטער סאמעטענעס,
מיט דער רעכטער האנט שפארט ער אונטער זיכ,
מיט דער צווייטער פאריכט ס'רויטע היטעלע.

און אזוי דערווארט ער א קעגנער זיכ.
הויכער רופ איז דרײַ מאָל גערופן שוינ,
נאָר עס רירט זיכ נאָכ ניט קיינ איינציקער,
נאָר מע שטייט—איינער שטופט בלויז דעם אנדערן.

ברייט אינ ראָד גייט ארום קיריבייעוויטש.
פונ די שוואכע פעכטער לאכט ער אויסעט זיכ:
— „אהא, זיכ פארקלערט און דערשראָקנ זיכ!
נו, זאָל זײַן. און לעקאָדע דעם יאָנטעוו־טאָג
זאָג איכ צו און כ׳ועל אָפּלאָזן לעבעדיק,
נאָר א נאכעס טאָג אונדזער צאר־פּאָטערל“.

דאָ צערקט זיכ האמוינ, און א ווארע מאכט—
עס באווייזט זיכ סטעפאנ פאראמאָנאָוויטש,
דער געשיקטער סויכער, דער ווילער יונג,
וואָס מע רופט אימ באמ נאָמענ קאלאשניקאָוו.
פארנויגט זיכ צוערשט פארנ גרויזאמענ,
און דערנאָכ פארנ ווייסנ קרעמל מיט די קלויסטערס דאָרט,
און צולעצט—נאָר פארנ פּאָלק פאר דעם רוסישן.
ס'ברענענ אויגנ בא אימ ווי די אָדלערשע
אינ אָפּריטשניק זיי קוקנ איינ זיכ שארפ.
גלייכ אנטקעגנ אימ שטעלט ער אנידער זיכ,
צייט אָן צומ געפעכט זיינע הענטשעקעס,
גלייכט אויס זיינע אקסלענ די קרעפטיקע,
און ער גלעט זיכ די באָרד די גע־רייזלטע.

און עס זאָגט צו אימ קיריבייעוויטש:
— „איז באוויסיק מיכ איצטער, ווילער יונג,
פונ שטאמ, און פונ שיוועט אוועלכנ ביסט,

וויאזוי מע רופט בא דעם נאָמען דיכ,
מע זאָל וויסן שוין וועמען צו מאזקיר זײַן,
עס זאָל זײַן מיט וואָס צו באַרימען זיכ״.

און עס ענטפערט סטעפאן פאראמאָנאָוויטש:
„וױפן רופט מען מיכ סטעפאן קאלאַשניקאָוו,
פון א פאָטער איכ שטאַמ פון אן ערלעכנ.
און געלעבט כ׳האַב, ווי גאַט האָט געבאַטן אונדו,
ניט געשענדעט האָב איכ קיין פרעמדע ווייב,
ניט געגאָלט אינ נאַכט אינ א פינצטערער,
פאר דער הימלשײַן ניט פאַרבאַרגן זיכ.
און געזאָגט אָקאַרשט רעכטן עמעס האָסט,
אז שוין איינעם פון אונדו וועט מען מאזקיר זײַן,
און ניט שפעטער ווי מאָרגן, אומ האַלבן טאָג,
און עס וועט פון אונדו איינער באַרימען זיכ,
מיט די פריינט זײַנע ווילע פאַרברענגענדיק.
ניט אפּ לײטיש געלעכטער, ניט צו שפּאַסן קיין שפּאַס,
כ׳בינ ארויס צו זיר בוסורמאַנענױן,
נאָר צום בייזן געפּעכט, צו דעם לעצטן געפּעכט״.

אז דערהערט האָט דאָס קיריבייעוויטש,
איז ער געוואָרן ווייס, ווי דער שניי אינ האַרבסט,
פלינקע אויגן זײַנע פאַרטונקלען זיכ,
צווישן שטאַרקע אַקסלען גייט א פּראָסט אדורכ,
ווערט דאָס וואָרט פאַרשטאַרט אינ מויל אָפּענעם.

אַט צעגייען זיכ היידע שטילשווינגנדיק,
דער געפּעכט הייבט זיכ אָנעט דער גיבערשער.

אז עס האָט זיכ צעוויגט קיריבייעוויטש,
קלאַפּט דער ערשטער דעם סויכער קאלאַשניקאָוו,

אונ ער גיט אימ א קלאפ אין דער מיטן ברוסט,
אז די יונגע ברוסט האָט א קראכ געטאָן.
גיט א וואקל זיך סטעפאן פאראמאָנאָויטש.
אפ זיין ברייטער ברוסט הענגט א קופער-קרייז
מיט די הייליקע קנאַכנס די קינעווער,
צעבויגט זיך דער קרייז, זיך אין ברוסט פארקוועטשט,
אונ ווי טוי הינטער אימ האָט זיך בלוט צעטריפט.

גיט א קלער זיך סטעפאן פאראמאָנאָויטש:
— וואָס באשערט איז מיר, דאָס וועט זיין באווערט,
פארן עמעס וועל איך שטיין ביזן סאמע לעצט.
אונ געקליגט האָט ער זיך אונ זיך צוגעגרייט,
אונ צונויפגענומען די גאנצע קראפט,
אונ געגעבן א קלאפ זיין פארהאסטן פיינט
גלייך אין לינקן שליפ, מיט א שטארקן פויסט.
אונ דער יונגער אָפריטשניק האָט א קרעכצ געטאָן גרינג,
זיך א שאַקל געטאָן אונ געפאלן טויט,
אונ א פאל געטאָן אפן קאלטן שניי,
אפן קאלטן שניי, ווי א טענענבוים,
ווי א טענענבוים אינעם נאסן וואלד,
אינ פעכיקן וואָרצל אונטערגעהאקט.
אז דערזען האָט דאָס צאר איוואן וואסיליעוויטש,
האָט צעבייזערט זיך ביז אונ א טופע געטאָן,
אונ די שווארצע ברעמען פארצויגן האָט,
דעם געשיקטן סויכער צו כאפן באפעלט,
אונ פאר אימ פאר געזיכט זינט צו ברענגען אימ.
אז עס הייבט אופ זיין שטימ דער פראוואָסלאווער צאר:
— זאָג מיר וואָרהאפטיק, זאָג מיר געוויסנהאפט,
מיטן פרייען פארלאנג, אָדער אומויליק

האַסט אפ טויט געטוויט מיין געטרניענ דינער־קנעכט,
מיין בעסטנ פעכטער, קירבייעוויטשנ”.

— „איך וועל זאָגן דיר, פראוואַסלאַווער צאר,
אז דערהארגעט אימ האָב איך פרייזויליק,
אונ פארוואַס פארווענ כ׳וועל ניט מעלדן דיר,
אונ נאָר גאָט אליין וועל איך אויסזאָגן.
הייס צו שטראַפּן מיך, אפ דער קעפּונגס־ברעט
הייס מיין שולדיקן קאַפּ מיר אוועקטראָגן,
ניט פארלאָזן נאָר די קליינע קינדערלעך,
ניט פארלאָזן די יונגע אלמאַנע נאָר
אונ די ברידער צוויי מיט דיין הויכער גנאָד”.

— „גוט אונ וויל איז דיר, דו כעוורעמאן,
ווילדער פעכטער־יונג, זונ דו סאַכרישער,
וואָס געענטפערט מיר האַסטו געוויסנאפט.
אונ דיין יונגע פרוי, די יעסוימעלעך
פונ מיין קאסטנ מיט געלט כ׳וועל באשענקען זיי,
דיינע ברידער כ׳וועל לאָזן פונ היינט צו טאָג
איבער רוסישנ ברייטנ קעניגרייך
צו האנדלען אָן צינז אונ אָן שטייערן.
דו אליין נאָר גיי, דו כעוורעמאן,
אפן הויכנ אָרט, אפן קעפּונגס־אָרט,
אונ לייג אוועק דאָס פארשייטע קעפעלע.
איך וועל הייסן די האקשארפֿן־אַנשלייפן גוט,
אונ דעם הענקער כ׳וועל הייסן אַנטאַנ־אויספוצן שיינ,
אינ דעם גרויסן גלאָק הייסן גלעקערן.
ס׳וואָלן וויסן זיין לייט אלע מאַסקווער,
אז אויך דיך פונ מיין גנאָד ניט פארטיילט האָב איך”.

אז דאָס סאָלק אפּן פּלאַצ טוט זיך אומזאַמלען,
און עס היילט דאָרט דער גלאַק, הודעט טרויעריק,
און אַ בייער בסורע טוט ער מעלדעווען.
אפּן הויכע אָרט, אפּן קעפּונגס אָרט
אינא אַ העמד אינא אַ רויטס מיט אַ העלן קנאַפּ,
מיט אַ גרויסער האַק אַ געשליפענער,
די הוילע הענט זיינע ריבנדיק,
גייט דער הענקער אומ, גייט אַ פּריילעכער,
און וואָרט—זיך דערווארט אפּן ווילן יונג.

און דער סויכער-יונג, אינא געפעכט געשיקט,
מיט די ברידער מיט זיינע געזעגנט זיך.

— אוי, איר ברידערלעך, פּריינס מיינע בלוטיקע,
קומט צעקושן זיך, זיך ארומנעמען,
אפּ צום לעצטן מאָל, צום געזעגענען,
לאָזט דאָרט גריסן פּונ מיר אליאַנאַ דמיטריעוונאַ,
זאָנט איר אָן, זי זאָל ווינציקער טרויערן,
ניט דערציילן פּונ מיר מיינע קינדערלעך.
לאָזט אויך גריסן גאָר אונדזער הויזגעזיד,
גריסט אונדזערע אלע כאוויירימלעך.
און אליין טוט טפילע אינא קלויסטערל
פאר דער נעשאַמע פאר מיינער דער זינדיקער.

און געטויט מ'האַט סטעפּאן קאלאַשניקאָון
מיט אַ בייזן טויט, מיט אַ שענדלעכען
און אינא בלוט האָט דער קאַפּ זיינא אומגליקלעכער
אפּ דער קעפּונגס-ברעט פארקויקלט זיך.

און באַגראָבן מ'האַט אימ הינטער מאַסקווע-טייך
אינעם פּרייען פעלד צווישן וועגן דריי:
צווישן טולער, ריאזאַנער, וולאַדימירער.

אונ א הויפן נאסע ערד האָט מען אָנגעשיט,
אונ א קליאַנאָון ציילעמ אוועקגעשטעלט.
אונ פארשייטע ווינטן שפאצירן דאָרט,
אונ זיי רוישן אפ קייווער פארלעָזענעם.
אונ עס גייען גוטע לייט בא דעם קייווער דורכ:
גייט אן אלטער מאן—ציילעמט ער איבער זיכ,
גייט א יונגער דורכ—גייט א גלייכ זיכ שטאַלצ,
גייט א מיידל דורכ—ווערט זי טרויעריק,
גייען שפילער אדורכ—א ליד זינגען זיי.

.1837

דער אנטלעפונער

(א בארג-לעגענדע).

גארונ איז ווי א הירש אנטרונען
און גיכער פון א האָז אוועק
פון הארטן גרויזאמען געשלעג,
ווי בלוט טשערקעסיש האָט גערונען.

ס'איז פאר דער פרייהייט דאָרט זיין פאָטער
און ברידער צוויי געפאלן טויט,
און אונטער סוינעס פוס צעטראַטן,
די קעפ זיך וואַלגערן אין קויט.
עס רינט דאָס בלוט, נעקאַמע פאָדערט,
נאָר ס'ווייסט גארונ קיין שאנד, קיין כויוו,
פארלוירן אפן שלאכט-מעלד האָט ער
די שווערד, די ביקס זינע און-לויפט.

ס'פארגייט דער טאָג אין נעפֿל-קנולדן,
זיי האָבן באלד די טונקלע הוילדן
מיט דעקן ווייסע ברייט פארהאנגען.
עס ציט פון מירעכ קילער אָוונט,
און איבער וויסטעניש פון נאָווי
לעוואָנע-גאָלד איז אופגעגאנגען.

פון לויפן מיד און מאט פון דאָרשט,
מיט שווייס און בלוט באדעקט דאָס פאָנעם,
האָט זײַן אאויל גאָרונ אָקאָרשט
דערקאָנט באַמ שײַן פון דער לעוואָנע.
און ער איז צו, אימ זעט ניט קיינער.
אָרומ איז רויק, שטיל די נאכט.
געקומען איז גאָרונ אַליין נאָר,
נאָר איינער לעבעדיק פון שלאכט.

ער אַילט צו סאַקליע דער באַקענטער.
מ'איז דאָרטן דאָ, א פלעמל ברענט דאָרט.
האָט ער מיט מוט זיך אָנגענומען
און איז אינ שטוב אַרײַנגעקומען.
געווען אמאָל זײַן פּרײַנט סעלימ,
נאָר ניט דערקענט האָט יענער אימ.
אפּ בעט אפּ קראַנקן אויסגעצויגן
ער ווארט אפּ טויט מיט שטאַרע אויגן.
— אָ, גרויסער גאָט, פון טויט פון ביזן
האָט די מאַלאַכּים גאָט געהייסן
דיכ היטן צוליב רומ, גאָרונ!
נו, וואָס?—האָט ער א פּרעג געטון,
מיט מי די אויגן עפּענענדיק,
און האָפּנונג האָט בא אימ אינ בליק
א שײַן געטון, און קעמפּער-בלוט האָט
זיך פאַרן טויט אינ אימ צעוויטעט.

— געדויערט האָט די שלאכט צוויי טעג,
געפאַלן זײַנען אינ געשלעג
דער פּאָטער און די ברירער. איינער
נאָר איך אוועק בין אינ דער וויסטע.
די דערנער און די שאַרפע שטיינער

צעביסן האָבן מײַנע פּיס דאָרט.
איך בין געגאָן מיט וואָלפֿן־טריט,
מיט וועגן, וואָס איך ווייס זיי ניט.
טשערקעסן פּאַלן, ס׳זיגט דער פּײַנט,
נעם מיך צו זיך צו, אַלטער פּרײַנט,
און כ׳שווער דיר, און ס׳איז גאָט אַן אײדעס,
כ׳וועל פּאַרגעדענקען ביזן טויט דאָס.

און ס׳האָט געענטפּערט אים דער גויסעס:

— „אָוּק, פּונ שטוב מײַנער ארויסעט,
עס איז באַ מיר קײַן שוץ, קײַן דאך דאָ
ניטאָ פּאַר אַ געמײַנעם פּאַכדנל“
און פּוֹל געהײַמע פּײַן און שאַנד
דעם פּאַרוורפּ אױסגעהערט אָן בײַזן,
האָט שטײַל גאַרונ אױעקגעשפּאַנט
פּונ שױעל פּונ פּרײַנטלעכער פּאַרשטױסן.
אַ סאַקלײַעס צױי האָט ער געמײַטן
און האָט זיך אָפּגעשטעלֶט פּאַרצײטערט.
אַ יונגער טרוימ פּונ טעג פּונ אַלטע
באַהויכט זײַן שטערן האָט זײַן קאַלטן
מיט גלי פּונ קוש, און טײַקעפּ איז
אײַן האַרצ געװאָרן העל און זײַס.
און אײַן דער פּײַנצטער פּונ דער נאַכט
עס האָבן פּײַער־אױגן, דאַכט,
פּאַר אים אַ מײַלדן שײַן געטונ.
אַ טראַכט געגעבן האָט גאַרונ:
זי האָט מיך לײַב, איך בין איר לעבן.
ער וויל ארײַנגײַן, פּלוצײַם הערט ער—
אַן אַלטער נײַגן נעמט זיך וועבן,
און בלאַסער פּונ לעװאַנע ווערט ער.

"שווימט רוניק די צארטע
 דעוואָנע באַנאכט,
 דער יונג גייט אינ הארטנ
 אינ בלוטיקנ שלאכט.
 דער דזשיגט לייגט אינ ביקס א פאטראָנ,
 אונ אזוי זאָגט דאָס מיידל אימ אָנ:
 "מיין ליבער, זיי דרייטער,
 אפ גליק זאָלסטו האָפּנ.
 קיינ טפילע פארשלאָפּנ,
 געטרײַ זיי דעם נאָווי,
 דעם רומ, דער געטרײַסטער.
 אונ דער, וואָס וועט שווינענ
 דעם טוינע אינ שלאכטנ,
 פארעטער אזוינער
 וועט שטארבנ אָנ אכטונג.
 גיט וואשן זיין ווונד וועט קיינ טראָפּנ.
 קיינ כניע טיזיין גופ ניט פארגראָבנ.
 אינ בערג ניט פארליידנ
 וועט קיינער די שאנד,
 דעם פאכוינ וועט טרייבנ
 די שיינהייט פונ לאנדו"
 מיט שנעלע טריט, דעם קאָפּ געבויגנ,
 זיין וועג גארונ האָט פאָרגעזעצט.
 א הייסע טרער איז פונ די אויגנ
 געפאלנ אונ זיין ברוסט גענעצט.
 אונ אָט זיין שטיבל ער דערזעט,
 אן אָנגעבויגנס פונ געוויטער.
 אונ אומגעמונטערט ווערט ער ווידער
 אונ קלאפט אינ פענצטער שטילערהייט.
 א, דאָרטנ הייסע טפילעס גיין

צום הימל גלייב פאר אימ מיכטאמע,
עס ווארט אפ אימ די אלטע מאנע.
נאָר ווארט דאָך ניט אפ אימ אליינ.
— אָ, מאמע, מאמע עפּנ גיכ,
איכ בין גאָרונ, כ'בין דיין מיזיניק,
פונ קוילנ רוסישע איצט בין איכ
צו דיר געקומענ—"דו נאָר"?—איכ!
—"דו ברידער—ווי? דער פאָטער?—אלע
זיינען אין ביינז שלאכט געפאלנ,
געראטעוועט כ'האָב זיכ אליינ."
— האָסטו זיכ נויקעמ געווענ?—ניינ.
נאָר איכ בין ווי א פיל אנטלאָפּנ,
אין פרעמדנ לאַנד געלאָזט מיין וואָפּנ
און בין געקומענ איצט אהער
דיכ טרייסטנ, אָפווישנ דיין טרער."
— גיאור, דו מיַעסער, שוויג, אנטשטומ,
האָסט שטארבנ ניט געקאָנט מיט רומ,
איז גיי דיר, גיי ווהינ דו ווילסט,
מער ביסטו מיר קיינ זונ ניט איצט,
די יאָרנ מיינע דו פארמיעסט מיר,
א שקלאפ ביסטו, א פאכדנ ביסטו!
אנטשטילט געוואָרנ וואָרט פונ צאָרנ,
איז ווידער שטיל ארום געוואָרנ.
נאָר ס'האָט באמ פענצטער נאָכ ביו שפעט
געהערט זיכ פלונב, זיפּצ, געבעט.
און ס'האָט דאָס שאַרפע מעסער נאָר
צו בייזער שאַנד געמאכט אן ענד.
דערזענ האָט מוטער דאָס קאיאָר
און האָט איר בליק אוועק געווענדט.
און קיינער האָט זיכ ניט גענומענ

אינ פעלר אוועקגעטראָגן די טימע
און ס'האָט מיט בילעניש א הונט
געלעקט דאָט בלוט פון טיפער ווונד
און קינדער האָבן שפאס געטריבן
איבער דעם גופ פון יונגן מאנ...
אינ פרייהייט-מיסעס איז פון דאנ
אָט די געשיכטע שוין פארבליבן.
און זיין געשאַמע איז דערשראָקן
פון נאָוויס בליקן אָפגעטראָטן,
און צווישן מיזרעכ-בערג זיין שאַטן
מע זעט דאָרט אלע נאכט זיכ יאָגן,
און צו דער סאקליע און פארטאָגן
ער קומט זיכ בעטן, נאָר דערהערט ער
פון הייליקן קאָראנ צוויי ווערטער,
אנטלויפט ער ווידער אינ דער נאכט,
ווי ער ז'אנטלאָפן פון דער שלאכט.

1839

מצירי 1

פארזוכן, כ'האָב פארזוכט א ביסל האָניק...
איך בין גרייט צו שטארבן (מעלאַכים א).

I

געווען אמאָל א קלויסטער-הויפּ,
איז דאָרט, וווּ ס'גיסט זיך צונויפּ
און לויפּן מיט א פרייד-געשריי
אראנזא און קורא אזוי,
ווי שוועסטער ליבלעכע ווי צוויי,
און טרעפט נאָך עמעצן דאָרט גיין
אצינד, קען ער די כורוועס זען,
געבליבן סלופעס, טורעמ-ווענט,
דער הויכער קלויסטערשער געוועלד.
נאָר ס'טראַגט זיך דאָרט שוין ניט אינע הויכ
פון בסאָמיים שמעקנדיק דער רויכ.
און ס'הערט זיך דאָרט שוין ניט פון לאנג
קיינ גאָט-געבעט, קיינ לויב-געזאנג.
אן אלטער וועכטער שלעפט זיך אום,
א כורווע צווישן כורוועס שטום,
פארזען פון מענטשן און פון טויט,

¹ מצירי—הייסט אפ גרוויגיש א גיטריגענדיקער מאָנאכ.

ווישט ער דעם שטויב דאָרט שטילערהייט
פֿון שטיינער, וווּ פֿארשריבן שטייט
דער רום פֿון אָווער—און דערפֿון,
ווי, מאַט פֿון קרוינ און קעניגטום,
זײַן ווונטש אַ קייסער האָט געפֿאַלגט
און טרעט פֿאַר רוסלאַנד אָפֿ זײַן פֿאַלק.

און ס'האָט פֿון דעמלֶט זײַן גענאָך
צו גרוזיע באוויזן גאָט,
פֿון יענער צײַט האָט זי געבליט,
קײַן שרעק פֿאַר סאַנימ ווייסט זי ניט,
דורך שפּיזן פֿרײַנטלעכע באַהיט.

2

עס איז אַ רוֹס אַ גענעראַל
געקומען קײַן טיפֿליס אמאָל.
מיט זיך האָט ער אַ קינד געבראַכט,
אינ בערג געפֿאַנגען. אָפֿגעשוואַכט
איז עס געוואָרן אונטעררוועגס.
ס'איז אַלט געוועזן אַ יאָר זעקס,
ווילד, שוועקיק, ווי פֿון בערג אַ ציג,
ווי אַ טשערעט שוואַכ, בויגעוודיק.
נאָך ס'האָט די קרענק אינ אימ אנטפֿלעקט
דעם שטאַלצן גײַסט, וואָס האָט געשטעקט
אינ זײַנע טאַטעס. שטיל אָן קרעכצ
האָט ער געמאַטערט זיך. קײַן לעכצ
ער לאָזט פֿון לײַפֿן ניט ארויס,
פֿון זיך דאָס עסן ער פֿאַרשטויסט,
און שטאַלצ און שווייגיק גײַט ער אויס.

האַט א מאָנאכ אפ זײנע הענט
גענומען אימ, און צווישן ווענט
ארום דעם קינד געגאנגען—ביז
ער האָט געשטעלט אימ אפ די פיס.
נאָר אויסער יעדער קינדער-פרייד,
האַט ער פון יעדן זיך געשיידט,
געבלאָנקעט שטיל, פון אלע ווייט,
און אלץ געקוקט צו מירעכ-זײט,
און האָט געבענקט שטיל און געהיימ
אהינצו, ווו עס ליגט זײנ היימ.
דערנאָך האָט ער זיך צוגעווינגט,
די פּרעמדע שפּראַך פאַרשטאַנען שױנ,
געלאָזט צו טויפּן זיך, און סטאַם,
ניט וויסנדיק קײן לעבנס-טאַם,
האַט ער געזאָלט שױנ יונגערהײט
זיך אָנטאָן א מאָנאכ-קלייד.
און פּלוצימ אינ א נאַכט פון האַרבסט
איז ער אוועק. א וואַלד האָט שוואַרצ
צעוואָרפּן זיך ארום אפ בערג.
דריי טעג דאָס זוכן האָט געווערט
אומזיסט. צולעצט אינ סטעפּ, אפ דר'ערד
האַט מען געפונען אימ פאַרשמאַכט
און אימ אינ קירכ צוריק געבראַכט.
ער איז געווען בלייב, דאַר און שוואַכ,
גלייב ווי געהאַרעוועט אסאַכ,
צי הונגעריק געווען, צי קראַנק,
ער לאָזט פון מויל ארויס קײן קלאַנג
און וועלקט מיט יעדן טאָג און צאַנקט.
און באלד איז ער בא אלע לעצט.
האַט א מאָנאכ זיך צוגעזעצט

צו אימ, געפאָרשט און אופגעקלערט,
דער קראנקער האָט אימ שטאַלצ געהערט,
זיכ אופגעהויבן אפּן בעט
און לאנג האָט ער אזוי גערעדט:

3

„דו ביסט געקומען איצט צו מיר
מיין ווידע הערן, דאנק איך דיר.
עס ווערט בעעמעס גרינג אזוי,
אז מע דערציילט פונ הארצ דעם וויי.
איך האָב קיינ מענטש געטאָן קיינ בייז,
דעריבער האָט קיינ ווערט גיט, ווייס,
דאָס אלץ, וואָס איך דערציילן וועל.
און קאָן מען אויסריידן א זעל?
געלעבט כ'האָב ווייניק, אפ א קייט.
אזעלכע לעבנט צוויי—מיט פרייד
וואָלט איך פארביטן ווען מע קען
אפ איינעם, פול מיט אומרו, ברען.
ט'האָט איינ געדאנק מיט גרויסער קראפט,
איינ ברענענדיקע ליידנשאפט
מיך נאָגן גאָרניט אופגעהערט,
און ווי א וואָרעם מיך פארצערט.
זי האָט מיין טרוים אוועקגעקערט
פונ ענגע ווענט צו פרייער ווייט,
צו וונדער-וועלט פונ אומרו, שטרייט,
ווי וואָלקנס היילן פעלזן איינ,
ווי מענטשן זיינען אָדלער-פריי.
איך האָב די ליידנשאפט גענערט
מיט בענקעניש אינ שטילע נעכט,
און פארן הימל און פאר ערד

מיין ווידע איצטער א פארנעם,
נאָר כ'בעט ניט מויכל זיין פאר דעם.

4

„מ'האָט, אַלטער, ניט איינמאָל גערעדט,
אז דו האָסט מיכ פונ טויט גערעט.
צו וואָס?.. כ'בינ עלנט, שוואכ אונ מאט,
פונ בוימ אן אָפגעפליקטער בלאַט,
געוואָקסן אונטער טויבן דאכ
א קינד, פארמישפעט זיין מאָנאכ.
כ'האָב טאטע-מאמע ניט געקענט
דאָ קיינעם רוטן צווישן ווענט.
דו האָסט פונ דינן זינט גאָר געוואָלט,
איכ זאָל די נעמען, וואָס כ'האָב האָלט,
פארגעסן, נאָר אומזיסטע מי, —
דער קלאנג געבוירן איז מיט מיר.
איכ האָב געזען, ווי יעדער האָט
א היים, און פריינט, און קרויוימ גלאַט,
בא מיר איז קיינער ניט געווען,
אפילע קיין מאצייווע-שטיין.
און דאן—איכ האָב שוין ניט געוויינט,
כ'האָב נאָר געשווירן זיכ אליין,
כאָטש אפ א רעגעלע מיין ברוסט,
וואָס ברענט מיט אימפעט אונ מיט גלוסט,
א דריק טאָג צו א צווייטער ווען,
וואָס אייגן איז, כאָטש אומבאקענט.
נאָר וויי, פארוועלקט איז יענער טרוים,
צום רעכטן בלי דערגאנגען קוים,
און ווי געלעבט כ'האָב איך דער פרעמד
כ'וועל שטארבן יאָסעמדיק-פארקלעמט.

„איך האָב קיינ מוירע פארנ טויט,
 מע זאָגט, אינ קייזער רוט די פייך
 אינ אייביק קאלטער שווייגעניש.
 נאָר ס'לעבנ ווארפנ גלוסט זיכ נישט.
 כ'בינ יונג, כ'בינ יונג. האָסט ווענ געוויסט
 די יוגנט-טרוימענ אונ די לוסט,
 האָסט ניט געוויסט, פארגעסנ גלאט,
 ווי דו האָסט ליב אונ פּינט געהאט,
 ווי הארצ האָט שטארק געקלאפט דערפונ.
 וואָס דו האָסט פעלד געזענ אונ זונ
 פונ הויכנ טורעמ בא דער זייט,
 אונ ווי עס פלעגט פונ צייט צו צייט
 אינ טיפנ שפאלט, וואָס אינ דער וואנט,
 א קינד פונ אומבאוויסטנ לאנד
 זיינ ווי א יונגע טויב פארשטעקט,
 וואָס פאר א שטורעמ זיכ דערשרעקט.
 מעג זיינ, די וועלט איז איצטער-אָ
 שוינ נימעס דיו, ביסט שוואכ אונ גראָ,
 אונ אלט ביסטו אונ אָפגעוועלעקט,
 איז וואָס?—האָסט פאָרט געזענ א וועלט,
 דו האָסט א לעבנ אויסגעשעפט,
 דו האָסט געלעבט, כ'וואָלט אויכ געלעבט.

„וויסט וויסנ, וואָס כ'האָב אפ דער פריי
 געזענ?—סיי פעלדער פרישע, סיי
 די בערג באדעקטע מיט א קרוינ
 פונ וואלד—א רוישיקער האמוינ,

וואָס האָט זיך ראָד אַרומ צעשפּרייט,
ווי ברידערלעך צום טאַנצן גרייט.
געזען אויך הויפּנס טונקלען שטייט,
וואָס ס'האַט א שטרעק צעטיילט אפּ צווייט,
און כ'האַב געטרעפּט זייער מיינ:
דאָס איז באַ מיר אַ גאַט-געשאַנק!
צעשפּרייט איז לופּט זינען פּונ לאַנג
די שטיינערדיקע אָרעמס ברייט
און לעבן קושן איינס דאָס צווייט,
נאָך ס'לויפּט טעג און נעכט אפּ ערד,
און טרעפּט זיך איז ניט באַשערט.
איך האָב געזען אויך בערג אפּ בערג,
געגליכענע צו טרוימען-ווערק,
ווען ס'האַבן זיך אנטקעגן זון
איז בלויקייט רויכערן געטון.
ווי די מיזבייכעס הויכע קעפּ.
און וואָלקנס אינעם בלויען סטעפּ
פּונ אָרט, וווּ מ'האַט די נאַכט פּאַרוויילט,
האַבן צו מיזרעך זייט גענילט,
באַגלייך א ווייטן קאַראַוואַן
מיט פּויגלען פּונ א ווייטן לאַנד.
און כ'האַב געזען, איך נעפּל דאַן
קאַווקאַזער פעסטע, גראָווע ווענט,
באַדעקט מיט שניי, ווי הימל-בלענד.
און עס איז באַלד פּונ דעם אלצדינג
מיינ האַרץ געוואָרן אזוי גרינג,
און ס'האַט א שטימ גערעדט געהיימ
צו מיר, אז דאָרטן ליגט מיינ היימ.
און די פּאַרגאַנגענהייט האָט באַלד
איך מויעך קלאָרער זיך צעשטראַלט.

דעם פאָטערט הויז כ'האַב זיך דערמאָנט,
 דעם באַרג-שפּאַלט, שטיבלעך אפּן ראַנד,
 וואָס האָבן זיך צעשפּרייט.
 דער אָוונט-רויש צו מיר דערגייט
 פּונ פּערד, וואָס יאָגן זיך געשווינד,
 דאָס בילד פּונ באַקענטע הינט.
 כ'האַב זיך דערמאָנט די אַלטע לייט,
 וואָס קומען זיצן אָוונט-צייט
 צום פּאָטערט שטוב אין לעוואָנע-ליכט
 מיט שטאַרק פאַרייסעקטן געזיכט.
 א בלאַנק טוט פאַר מײַן אויג די שייך
 פּונ לאַנג מעסער. אַלץ פאַרגייט
 ווי אין אַ כּאָלעם גיך פאַרבײַ,
 אין טונקעלער, אין גרויער ריי.
 דעם פּאָטער מײַנעם זע איך, דאַכט,
 געקליידעט ווי צו גיין אין שלאַכט,
 איך האָב געדענקט דעם פּאַנצער-קלאַנג,
 און פּונ דעם בייקס דעם העלן בלאַנק.
 זײַן בליק איז האַרט און שטאַלץ געווען.
 די שוועסטער מײַנע כ'האַב דערזען,
 דעם זיסן שטראַלנדיקן בליק,
 דעם טלאַנג פּונ ליד, וואָס באַ מײַן וויג,
 זיי פּלעגן זינגען וויגנדיק.
 א שטראַם איז דורכגעגאַן אין טאָל,
 ניט טיפּ, נאָר מיט אַ רוישיק קאָל,
 און כ'פּלעג אהינצו אַלעמאָל
 אוועקגיין, גאַנצע טעג פאַרבראַכט,
 מיט בליק די פּייגעלעך באַטראַכט,
 וואָס פּלעגן צום וואַסער כּאָפּטעסווייזן,

ווען ס'דארפ א רעגן טאָן א שמיים.
 כ'האָב זיך דערמאָנט אונדזער געצעלט,
 דאָס אָונט-פֿייערל, וואָס העלט,
 די מייסעס, וואָס מע דערציילט,
 ווי מענטשן האָבן אָנגעקוועלט,
 ווען ס'איז די וועלט געווען א וועלט.

8

„וויילסט וויסן, וואָס כ'האָב אפ דער פריי
 געטאָנ? געלעבט, און אָן די דריי
 פון מיינע גליקלעכדיקע טעג
 וואָלט וויסט געווען מיינ לעבנס-וועג
 און אומעטיק און אויסגעבראכט.
 שוין לאַנגע צייט, אז כ'האָב פארטראכט
 צו זען פון ווייטן פעלד די פראכט,
 צו זען, צו זיעמעס שיינ די ערד,
 דערוויסן זיך, צו איז באשערט
 דאָ לייַדן נאָר, צו גאָר פארקערט.
 אינ יענער נאכט, אינ פאכעד-שאָ,
 ווען איר זייט אינעם שטורעם דאָ,
 אינ א דערשראָקענעם האמוינ,
 געפאלן קניענדיק צום שטיינ,
 בינ איך אוועק, מיר האָט געגלוסט
 דעם שטורעם דריקן צו דער ברוסט,
 כ'האָב נאָכגעשפירט דעם וואָלקן-גאנג,
 די בליצן מיט די הענט דערלאנגט.
 נו, זאָג מיר, וואָס פאר א פארבייט
 פאר קורצער פריינטשאפט פול מיט שטרייט
 צעווישן שטורם און הארץ, וואָס ברענט,
 וואָלסטו מיר געבן אינ די ווענט?

„איך בין געלאָפּן. וווּ?—איך ווייס?
 אינ שווערן וועג האָט ווי צומ ביז
 מיכ קיין איין שטערן ניט באַגלייט.
 איך בין געלאָפּן. פרייד א קוואַל
 מיט פּרישקייט נאכטישער פּונ וואַלד
 מײַן מידע ברוסט האָבן צעשפּרייט,
 און ווייטער גאַרניט. לאַנג און ברייט
 בין איך געלאָפּן און צום סאָפּ
 געטאָן זיך אַזן גראָז א וואָרפּ.
 זיך צוגעהערט. מע הערט קיין טריט,
 דער שטורם איז אויס, אינ ווייטן ציט
 זיך אויס א לאַנגער שיין-פּאַס בלייב
 צווישן דער ערד און הימל־הייכ.
 און אפּ דעם פּאַס האָב איך געזען
 פּונ ווייטע בערג געשטיקטע ציינ.
 איך בין געלעגן אָן א ריר.
 ס'האָט א שאַקאַל וווּ נעבן מיר
 געוויינט, געשרייענ ווי א קינד,
 און צווישן שטיינער האָט געשווינד
 א שלאַנג געבלאַנקט מיט פּאַנצער־דעק,
 נאָר איך האָב ניט געפילט קיין שרעק;
 כ'האָב אויך דאָך מענטשן אויסגעווייכט,
 באהאלטן זיך דער שלאַנג צוגלייכ.

„טיפּ אונטער מיר האָט וווּ גערוישט
 א שטראָם, פּונ שטורעם אָנגעברויזט,
 און ס'איז געווען זײַן טויבער פּלייצ
 ווי טויזנט ביזע שטימען ביז.

און כ'האָב פארשטאנען אפּן אָרט
 אפּילע אָן אַן איינציק וואָרט
 דעם גרויסן שטרײַט, וואָס פּירט זיך דאָרט
 צעווישן שטראַם מיט דעם געשטיין.
 אָט ווערט ער שאַ, אָט ווידער שוין
 ער לאָזט זיך הערן אינ דער שטיף.
 אינ אָט אינ הייב מיט געפּלען פּיל
 צעזינגען פּייגלען זיך. צעזינגט
 דער מוזעק ווערט, א פּייכטער ווינט
 טוט ווייך א ריר א בלאַט, א צווייט,
 אַטעם טוט פּונ שלאַפּ א קווייט,
 און כ'האָב מײַן קאַפּ א הייב געטון
 באַגלייך מיט אימ אַקעגן זון.
 כ'האָב זיך צעקוקט, און שׂם זיך קוים,
 איך האָב דערשראַקן זיך—באמ זוימ
 בינ איך געלעגן פּונ א טהאַם,
 וווּ ס'האַט געכושעוועט דער שטראַם,
 כ'האָב טרעפּ געזען אינ פעלזן-וואַנט.
 ס'האַט דאָ דער טייל ווען געשפּאַנט,
 ווען ער אינ אַפּגרונט איז אוועק,
 פּונ הימל געמענדיק דעם וועג.

11

„ס'האַט א גאַניידן זיך צעשפּרייט
 ארום דאָס אויסגעפּוצטע קלייד
 פּונ ביימער האָט א העלע טרער
 אפּ זיך פּאַרהיט. און הינ און הער
 האָט זיך א טרויבן-צווייג געוויגט
 און מיט איר פּרישקײט מיך געקוויקט.
 און הענגלען פּולע נאַכאַנאַנד

ווי אוירינגלעך פון דיאמאנט
זינען געהאנגען דאָ אָן צאָל.
עס קומען פייגלען אלעמאָל
צו זיי צו גאסט. כ'בינ צו צודר'ערד
און כ'האָב זיך ווידער אינגעהערט
צום ווינדערלעכן קאראהאָד,
און כ'האָב פארשטאנען באלד דעם סאָד.
אז ס'פירן זיך דאָ שטיל'גרהייט
פון ערד און רוימ געהיימע רייד.
און אלע שטימען פון נאטור
זיך גיסן דאָ צונויפן. און נאָר
דעם מענטשנס שטאָלצע שטימ אין דאן
אינ לויבונג-שאַ דאָ אָפגעגאן.
דאָט אלץ, וואָס כ'האָב געפילט דערבליי,
וואָס כ'האָב געטראכט, איז שוין פארבליי.
נאָר כ'וואָלט דערמאָנט דאָס אָן א סאָפ.
ווען איך דערצייל דאָס, וואכ איך אופ.
ס'איז הימל אזוי ריינ געווען,
אז מ'האָט מאלאַכים, דאכט זיך, זען
געקענט דאָך מאמעש מיטן בליק,
און אזוי טיפ און דורכזיכטיק,
און אזוי בלוי און אזוי העל,
אז כ'האָב די אויגן און די זעל
געטוקט אין אים, ביז היצ פון טאָג
האָט מיניע טרוימען ניט פאריאָגט
און גרויסע דאָרשט האָט מיך געפלאָגט.

12

און צו דעם שטרעם האָב איך מיך דאן
פון הויכ אראָפ און שפאן נאָך שפאן

אַראָפּצולאָזן ווי ס'ניט איז
 גענומען. ס'האָט פֿון אונטער פֿיס
 אמאָל א שטיינ זיך, פֿון דער הויכ
 אַראָפּגעקײַקלט, אונ ווי רויכ
 האָט אימ באַגלייט געדיכטער שטויב.
 איך האָב געהערט ער טוט דאָרט טויב
 א פאל אין אָפֿן מויל פֿון שטראַם,
 איך בין געהאנגען אפ א טהאַם—
 נאָר פֿרייע יוגנט ווייסט קיין שרעק
 און טויט-געדאנק פֿליט אויך אַוועק,
 און בין איך נאָר אַראָפֿ, אזוי
 האָט עס געטאַן אפ מיר א וויי
 מיט פֿרישקייט פֿונעם וואסער-קוואַל.
 איך האָב געטאַן צו אימ א פאל.
 און כ'הער א שטימ, גערויש פֿון טריט.
 איך בין אַריין אין ביימער-מיט.
 עס לויפט מיר דורכנ לייב א צוק,
 איך וואַרפ א שרעקנדיקן קוק
 און האָב זיך דאָרשטיק איינגעהערט,
 און נענטער און נאָענט ווערט
 א מיידל-שטימע, און זי איז
 אזוי פֿול לעבן, אזוי פֿריש,
 און אזוי פֿריי, און אזוי זיס,
 ווי וויסן וואָלט זי קלאנגען בלויז
 פֿון נעמען פֿרינטלעכע—און אויס.
 דאָס איז געווען א פֿראַסטע ליד.
 נאָר כ'האַב זי אזוי קלאָר פֿאַרהיט,
 אז ווען דער טאַג איז נאכט פֿאַרזינקט,
 מיר דאכט, א גייסט זי ווידער זינגט,

,דעם קרוג געהאלטן אפן קאָפּ,
 איז די גרוינערן אראָפּ
 מיט שמאָלע שטעג צום ברעג אינ גיין
 האָט זי געגליטש זיכ צווישן שטיין,
 געלאכט דערביי צו זיכ אליין.
 און אָרעם איז געווען איר קלייד
 און לייכט דער זאנג. דער ווינט צעשפרייט
 פון איר טשאַדרא א לאנגן שפיצ.
 עס האָט די זומערדיקע היצ
 באדעקט איר פאָנעם און איר ברוסט
 מיט שאַטננאָלד; און ס'האָט א לוסט
 פון אירע ליפן הייס געשטראָמט.
 און ס'איז אזוי דער טונקלער טעהאָם
 פון אויגן פול מיט ליבע-סאָד,
 אז כ'האָב פארגעסן זיכ, און ס'האָט
 מיין האַרץ פארנומען נאָר דעם קלאַן
 פון קרוג, ווען ס'האָט דאָס וואסער לאנג
 אימ אָנגעפילט מיט שטילן רויש.
 דערנאָך א שאָרכ און ווידער אויס.
 ווען איכ האָב אָפּגעאַטעמט פריי
 און זיכ ארומגעקוקט אפסניי,
 איז זי שוין ווייט געווען. באהיט
 איז זי געגאן מיט לייכטע טריט,
 און ס'האָט די שלאַנקייט אירס דערמאָנט
 זי טאָפּאַל-ביימער פון איר קאנט.
 אינ קילן שאַטן דאָרט, ניט ווייט,
 צוויי סאקליעט זינגען זייט-בא-זייט
 צום פעלד ווי צוגעוואקסן הארט.

און פון איין סאקליע האָט פארשארט
 א בוליעכ רויכעלע געשפארט.
 און כ'זע אצינד נאָכ, דאכט זיך מיר,
 ווי ס'האָט געעפנט זיך די טיר
 און ווידער צוגעמאכט נאָכ איר...
 איך ווייס, דאָס איז גאָר ניט פאר דיר
 טארשטיינ מיינ טרויער און מיינ צאר,
 און וועג דו קענסט, וואָלט מיך געארט.
 האָט די זיכרוינעס וויל איך שוין
 באגראָבן טיפ אינ מיר אליין.

14

„אן אויסגעמאטערטער צום טאָפּ
 האָב איך זיך צוגעלייגט. א שלאָפּ
 האָט מיינע אויגן פעסט פארמאכט.
 און ווידער האָט אינ מיר געוואכט
 דער יונג-גרווינערנס געשטאלט.
 א זיסער אומעט-וויי באפאלט
 מיינ ברוסט און ס'ווערט מיר מאָדנע זיס.
 איך וויל אַן אַטעם טאָג, אומויסט.
 איך כאפּ זיך אופ: אינ הימל ברייט
 האָט זיך די לעוואָנע אומגעדרייט,
 און ס'האָט איין וואָלקנדל נאָכ איר
 געגאנוועט זיך און נאָכגעשפירט,
 די ברייטע אָרעמס אויסגעשפרייט.
 די וועלט איז שווארצ געווען און טויט.
 אינ ווייטן האָבן זיך געמערקט
 די שנייען-שפיצן פון די בערג
 און ס'האָט גערעדט צום ברעג דער שטראָמ.

אינ סאקליע האָט אַ טלעמל קוילמ
 געלויכטנ אונ זיכ אויסגעמעלט.
 עס גייט אזוי אוועק פון וועלט
 א שטערנ, וואָס אינ הימל העלט.
 איכ האָב געוואָלט, נאָר ניט געטאָרט
 צו גיין אהינ. בלויז אינ איינ אָרט
 האָב איכ געזיילט. געווענ איינ ציל
 פאר מיר—מיינ היימ. אונ דאָס געפיל
 פון הונגער האָב איכ אויכ באזיגט
 אונ מיטנ וועג, וואָס פאר מיר ליגט,
 האָב איכ געזאָזט זיכ צאפּלענדיק.
 נאָר שפעטער מיט איינ אויגנבליק
 האָב איכ די בערג שוינ וווּ פארזענ
 אונ ניט געוואוסט ווהינ צו גיין.

15

„אומזיסט האָב איכ שוינ צייטנווייז
 געריסנ מיט א ווילדנ קאס,
 מיט יעשהאנט דעם וואלד געפלעכט.
 ס'האָט דיקער וואלד זיכ לינק אונ רעכט
 געצויגנ אונ האָט מיכ פארמאכט.
 אונ ס'האָט דער כוישעכ פון דער נאכט
 פון אונטער יעדער צווייג געקוקט
 אונ האָט אפּ מיר זיכ אָנגערוקט.
 עס נעמט זיכ דרייענ מיר דער קאָפּ.
 איכ קריכ אפּ ביימער אופּ אונ אָפּ.
 נאָר אויכ באמ סאמע הימל־ראנד
 האָב איכ געזענ דעם זעלבנ וואלד.
 איכ בין געפאלנ אונ געקלאָגט
 מיט גאָר דעם וויי, וואָס כ'האָב פארמאָגט.

און כ'האָב די נאסע ברוסט פון דר'ערד
 געביסן און האָב זי באטרערט
 מיט אויגנ-טוי, מיט הארצנ-גליי.
 נאָר כ'וויל קיינ מענטשנס הילפ ס'וויי.
 איכ פיל זיכ פרעמד צו זיי אָט איצט,
 ווי נאָר א כ'ייע פון דער וויסט.
 און ס'זאָל פון שוואכער צונג בא מיר
 א קלאנג אראָפּ דאן—, שווער איכ דיר,
 איכ וואָלט צערעכנט זיכ מיט איר.

16

„פון קינדווייז אָן, געדענקסט אליין,
 כ'האָב ניט געוואָסט וואָס ס'הייסט געוויינ.
 נאָר איצט, ווער האָט געקענט מיכ זענ?
 — דער שווארצער וואַלד, וואָס מיכ באקרײַזט?
 די לעוואָנע, וואָס אינ הימלען שפּרייזט?
 און מיט דער לעוואָנע-שיינ באַלעקט,
 באַדעקט מיט מאַכ, מיט זאמד באַדעקט
 און מיט א ביימער-וואנט פארשטעלט,
 עס ליגט פאר מיר א פיצל פערלד.
 און פלוצימ, ווי ס'וואָלט דורכ א ווינט,
 א שאַטנ גיט פארביי א שווינד,
 צוויי פלעמלעך גיבן זיכ א צינד.
 און מיט איין שפרונג איז פונעם וואַלד
 ארויס א כ'ייע, און זיכ באַלד
 אפּ פליכטן זאמד א וואָרפ געטון.
 דאָס איז געווען דעם מידבערס זון
 דער לעמפערט. כ'זע—מיט שארפע ציינ

ער לעקט ארום א רויענ ביין
 און הילכיק ברומט אזוי פאר גליק.
 ער ווארפט אמאל א רויטנ בליק
 אפ דער לעוואַנע און זיין פעל
 שײַנט אָפּעט, ווי דאָס זילבער, העל.
 געפאקט א שטעקנ אינ די הענט,
 האָב איך געווארט. ס'האָט זיך צעברענט
 אינ מיר א דאָרשט נאָך בלוט און שטרײַט.
 יאָ, ס'האָט דער גוירל אָנגעגרייט
 פאר מיר א וועג לויט זײַן באגער,
 נאָר איצטער צווייפל איך ניט מער,
 אז דאָרט, אינ דר'היים וואָלט איך מיסטאמ
 אויך ניט פארשעמט מיין העלדנ־שטאמ.

17

„איך האָב געווארט. אינ נאכט פארהילט
 האָט ער דעם סוינע באלד דערפילט.
 האָט זיך א לאנגער קרעכצ דערהערט,
 א טריבער. און מיט ביין האָט ער
 געגראָבן ארום זיך די ערד.
 ער שטעלט זיך אופ, ער לייגט זיך אָט.
 און ס'האָט דער ערשטער שפרונג געדראָט
 מיט כוײַט מיט שרעקלעכנ פאר מיר.
 נאָר איך האָב זיך געפעדערט פריער.
 געשיקט און פליגן געווענ מיין קנאק:
 מיין שטעקנ גיט אימ ווי א האק,
 דעם שטערנ אפ דער האלב א שפאלט.
 ער האָט א זיפצ געטאָנ און פאלט.
 נאָר באלד קיין רעגע ניט פארגייט,

כאַטש פון דער ווונד געדיכט אונ ברייט
א כוואליע בלוט א ברייטע שמייסט,
צעברענט דער טויט־קאמפ זיכ באנייט.

18

מיר אפ דער ברוסט ארום איז ער.
נאָר כ'האָב אינ האַרדז אימ מיינ געווער
אריינגעשטעקט, אונ אמאָל צוויי
א דריי געטאָנ. ער ברומט פון וויי,
די לעצטע קויכעס אָנגעשטרענגט,
אונ שוינ פארפלאַכטענע ווי שלענג,
ווי בעסטע פיינט געטוליעט ענג,
מיר פאלן ביידע נאָר אפ דריערד
האָט ווילדער קאמפ ניט אופגעהערט.
געווענ כ'ביג שרעקלעך, כ'האָב געפילט,
אונ ווי א לעמפערט ביז אונ ווילד
איכ האָב, ווי ער, געפלאַמט, געברילט,
ווי כ'וואָלט אליינ דערזענ די וועלט
אלס קינד פון לעמפערט אונ וועלט,
אינ וואַלד, אונטער זיינ פייכטנ דאכ.
עס האָט געדאכט, די מענטשן־שפראכ
האָב איכ פארגעסן, אונ פון מויל
זיכ רייסט אזא מינ ווילד געהויל,
ווי ס'וואָלט מיינ צונג פון קינדהייט אָנ
קיינ אנדער קלאנג גאָרניט געקאָנט.
נאָר ס'ווערט די קויכעס אָנ מיינ פיינט,
ער אָטעמט שטילער ווי עס שיינט,
עס טוט א בלאַנדושע ערגעץ ווי
זינ אויג־שוואַרצאפל, אונ א רו
אנ אייביקע דאָס אויג פארמאכט.

ער איז געפאלן אין א שלאכט,
ווי ס'פאסט א גיבער, וואָס אין פעלד
האָט קעגן טוינע זיך געשטעלט.

19

„דו זעסט מיין ברוסט—זי איז בין איצט
מיט נעגל־שפורן טיפּ צעקריצט.
די ווונדן וועלן ניט פארגיין
בין ס'וועט זיי שוין די ערד אליין
ניט פרישן מיט איר פייכטער דעק,
און טויט וועט אויסהיילן צום עק.
נאָר דאן האָב איך קיין ווי געדענקט,
דאָס רעשטל קויכעס אָנגעשטרענגט,
האָב איך אין טיפּ פון וואַלד און נאכט
מיין ווייטערדיקן וועג געמאכט.
נאָר ס'מאוזל האָט מיך אויסגעלאכט.

20

„איך בין ארויס פון וואַלד. עס האָט
דערוואכט דער טאָג. דער קאראהאָד
פון ליכטער נאכטישע צעשווימט
איז זינע שטראַלן. ווידער ברומט
דער נעפל־וואַלד געוואָרן אום
איז דער אאול. געטאָן א לויפ
איז שטיף א ווינטעלע אין טאָל.
איך האָב זיך צוהערן געוואָלט,
איז ווידער אלץ געבליבן שטום.
איך האָב זיך אומגעקוקט ארום.
און ס'דאכט מיר אויס, איך קען דעם קאנט.

נאָר וויי-עס איז גאָר ניט אימשטאנד
 דאָס צו באַנעמען מיין פאַרשטאנד,
 או כ'האַב זיך אומגעקערט אָט איצט
 צוריק אינ טפיטע; אז אומזיט
 האָב איך עס אזא לאַנגע צייט
 געבענקט, געמאַטערט זיך אינ לייַד...
 צו וואָס?—איך זאָל, א יונגער בוימ,
 גאַטס וועלט דערזענדדיק דאָ קוימ,
 אינ הילכיקן, אינ וואַלד־גערייַד
 דערקענדדיק די פּרײַהײַט-פּרײַד,
 אוועקטראָגן מיט זיך אינ גרוב
 די בענקשאַפט נאָך מיין טאַטנס שטוב,
 דער אָפּגענאַרטער האָפּנונגט בראַך.
 פונ אייער מיטגעפיל דעם שטאַך.
 איך האָב געצווייפלט נאָך א צייַט.
 געמיינט א כאַלעם אלץ באַטייַט,
 נאָר ס'האַט א גלאַקן-קלאַנג פונ ווייַט
 אינ שטיקייַט פּלוצימ זיך צעשאַלט.
 אונ אלץ געוואָרן קלאָר איז באַלד.
 יאָ, כ'האַב אימ גיך אונ גרינג דערקענט—
 ער האָט ניט איינמאָל דאָך פאַרלענדט
 די זעונגען פונ יוגנט־טרוימ,
 פונ קרוויימ, פּרײַנט אונ פונ דער הייַמ,
 פונ ווילדער אונ פונ פּרײַער ערד,
 פונ פלינקע אונ פונ דולע פּערד,
 פונ ווינדער־קאַמפּן אינ געשטייַן,
 ווו כ'האַב קייַן גלייַכנ ניט געזען.
 איך האָב געהערט דעם קלאַנג פאַרשמאַכט.
 ער איז געגאַנגען, ס'האַט געדאַכט,
 מיר גלייַכנ פונ האַרצן, ווי ס'וואָלט ווער

מיכ שלעגן מיט א האמער שווער.
און כ'האָב פארשטאנען דאן, אן עק—
עס איז די האָפענונג וועק
אהיים צו אויסטרעטן דעם וועג.

21

„איך בין געווען מיין גוירל ווערט.
ווען ס'וואויפט אינ סטעפ אראָפּ דאָס פערד
דעם טויגעניכצ, וואָס אפּ אימ רייט,
וועט ער אהיים פון גאָר דער ווייט
דעם וועג געפינען אפּ געוויס...
און וואָס בין איך?—עס איז אומזיסט
מיט דראַנג און ווילן פול מיין ברוסט,
די היץ איז אומעכטיק און פוסט:
ס'איז מויעכ־קרענק, ס'איז טרוימען־שפּיל.
די טפיסע האָט איר בייזן ציל
דערגרייכט. א טפיסע־בלימל אויב
אזוי. עס איז געוואקסן בלייב
און צווישן נאסע שטיינער מאט,
און לאנג האָט עס קיינ יונגן בלאט
ארויסגעלאָזט. געווארט פארשמאכט
אפּ לעבנ־שטראַלן. טעג אסאך
זיינען פארגאנגען, ביז עס האָט
א מילדע האנט די בלומ אינ סאָד
גענומען און זי דאָרט באשטאט.
אינ שכינעס האָט געבליט א רויז,
דאָ האָט געאָטעמט לעבן בלויז,
פאָר ווען עס איז די זון ארויס,
האָט זי דאָס בלימל באלד פארברענט,
וואָס איז דערצויגן צווישן ווענט.

„אונ ווי די בלומ אינ יענעם סאָד,
 האָט מיכ דער בייזער טאָג געבראַט.
 אומזיסט האָב איכ געשטעקט אינ גראַז
 מיין מירן קאָפּ שוינ, ווייט איכ וואָס
 געביסן האָט מיט שארפע צייג
 מיכ יעדער בלאַט. די ערד אלייג
 מיט פייער האָט אפּ מיר געהויכט
 אינ פּאַנעם גלייכ, עס האָט די הייכ
 געשאַטן פונקענ, פייער-בלענד.
 פון ווייסע פעלזן האָט געדעמפט.
 אינ ייִשעוו-שווערן שלאַס פארקוועלט
 געשלאָסן טויב איז גאָר די וועלט.
 זאָל כאָטש א פויגל טאָג א שפּיל,
 זאָל זיכ א קעלכ פון א גייל
 דערהערן כאָטש, צי פון דעם טייכ
 דער קינדער-פלאַפּל. ס'האָט געשלייכט
 א שלאַנג נאָר אינ די גראַזן לייכט.
 איר געלער רוקן האָט געבליצט
 באגלייכ א קלינג, וואָס ביזן שפיצ
 אן אופשריפט גאָלדענעם באזיצט.
 דעם שיטנדיקן זאמד צעשיט,
 האָט זי געגליטשעט זיכ באהיט,
 דערנאָכ זיכ שפּילנדיק אונ גרינג
 געמאכט א דרייענדיקע ריינג,
 און פּלוצימ, גלייכ ווי אָפּגעברייט,
 געוואָרפן זיכ אינ פּלאַנצן-מיט
 אונ באלד איז זי שויג ניט צו זען.

„און הימלען זײַנען שטיל געווען
 און העל אזוי. צוויי שווארצע בערב
 פון ווייטן האָבן זיך געמערקט.
 פון אונטער איינעם האָט געבלאנקט
 דעם קלויסטערס ציינערדיקע וואנט.
 באווימערדיק מיט זילבער־קאנט
 די איגדזלען, זײַנען זיך באנאנד
 געלאָסן לעבעדיק און גרינג
 אינ פלאפלענדיקן פלאנצנ־רינג
 אראגווא און קורא... נאָר וויי!
 ס'איז ווייט געווען פון מיר צו זיי!
 געוואָלט כ'האָב אופשטיינ, אפ צוריק
 האָט זיך די וועלט געטאָן א וויג.
 געוואָלט כ'האָב שרײַען, אָבער—ניט,
 די צונג געווען איז צוגעשמידט.
 אַיך האָב אינ גסיס־היצ געגליט.
 און ס'האָט זיך מיר געדאכט, באגלייכ
 אפ פליכטן גרונט פון טיפן טייך
 איך ליג צעשפרייט דאָרט, און ארומ
 איז סוידעס־פינצטערקייט און שטומ.
 און ס'האָט א קאלטער שטראָם ווי אַיז,
 ווי שטילנדיק מיין דאָרשט באנניס
 צו מיר געגאָסן זיך אינ ברוסט.
 און וואך זײַן האָט זיך מיר געגלוסט,
 אזוי איז גרויס געווען מיין גליק.
 און איבער מיר איז שפילנדיק
 געלאָסן כוואלישער געוויג.

און זיסער נאָכ פֿון פֿעוואָנע־שיינ
 דורכ כוואליעס קוקט די זון אריין.
 און פישלעכ פֿונ דער זון באגילדט
 זיכ האָבן טשאטעסוויין געשפילט,
 און איינע איכ געדענק נאָכ איצט,
 מיט פֿיסקעס גאָלדענע ט'געבליצט
 איר רוקן, און איבער מיין קאָפּ
 האָט זי געדרייט זיכ אופ און אָפּ.
 און ס'איז געווען איר גרינער בליק
 אי טיפּ, אי צארט, אי אומעטיק,
 און כ'האָב געוונדערט זיכ אָן שיר,
 איר זילבער־קעלכל האָט צו מיר
 גערעדט, געוונגען שטומערהייט,
 און מאָדנע איז געווען די רייד.
 זי האָט גערעדט:

„מיין קינד געטרייט,
 פארברענג מיט מיר דיין וועלט.
 אינ וואסער איז דאָס לעבן פֿריי,
 דאָ הערשן רו און קעלט.
 די שוועסטער מינע רופּ איכ באלד;
 אינ לעבעדיקן קרייז,
 דיין בליק וועט ווערן אופגעשטראַלט
 און אופגעריכט דיין גייסט.
 שלאָפּ איין, ס'איז ווייכ דיין בעט און שיינ
 און דורכזיכטיק דיין דעק.
 און דוירעס לאַנגע וועלן גיין,
 וועסט טרוימען אָן אַן עק.

אַ, טייערער, דאָס האַרצ מינס גליט
 מיט זיבע נאָר צו דיר,

ווי פרייע וועל ביטטו מיר ליב,
ווי ס'לעבנ טייער מיר"...

איכ האָב זיך צוגעהערט נאָך לאנג,
עט האָט געדאכט, דער שטראַם-געקלאנג
גיסט זיך צונויף דאָ שטייל און זיס
מיט ווערטער פונעם גאַלדנעם פיש.
דערנאָך האָב איך פארגעסן זיך.
פארלאָרן איז איך אויג דאָס ליכט.
איך בין געלעגן שוין פארשמאכט.

24

„אזוי ט'מען מיך אהער געבראכט.
ס'רעשט, אלטער, ווייסטו שוין אליין.
א סאָפּ. און גלויבסטו מיר, צי ניין,
דאָס ארט מיך שוין לאַלֶוטן נישט.
איינ זאך אצינד נאָך מיר פארדריסט:
מיין קאלטן גוף איז ניט באשערט
צו וועלן אין זיעם היימלאנד-ערד,
און ס'וועט פארגעסן ווערן גלייך
מיין ביטער לייזן צווישן אייך,
און בלייבן פרעמד און אומבאקענט
מיין טונקלעם נאָמען צווישן ווענט.

25

„גו, זיי געזונט, גיב מיר דיין האנט.
דו פילסט, איך מיינער ברענט א בראנד.
ווייס, ס'האָט דער פלאם פונ קליינערהייט
געלעבט איך האויצן שטילערהייט.

איצט פעלט אימ שפיין, האָט ער די ווענט
פונ טפיסע זינער דורכגעברענט,
און קערט זיך איצט אפסני צו דעם,
וואָס יעדן איינעם טיילט ער איין
אינ שטרענגן סיידער רו און פליין.
גאָר מיר, וואָס קומט ארויס דערפונ?
עס זאָל מיין זעל אפילע רוען
אינ הייליקן גאנידנ־רוימ, —
וויי, וויי, פאר רעגעס צוויי אינדערהיים,
אינ שווארצן פעלזישן געדערענג,
ווי כ'האָב די קינדער־טעג פארברענגט,
כ'וואָלט רו און אייביקייט געשענקט.

26

„ווען איך וועל דארפן שטארבן, — לאנג
וועסט שוין נישט ווארטן — מיין פארלאנג
זאָלט הייסן ברענגען מיך אהין,
אינ סאָד אין יענעם, ווי עס בליען
אקאציעס ווייסע, קוסטעס צוויי.
דאָס גראָז געדיכט איז צווישן זיי,
די לופט מיט דופטן אָנגעפילט,
און דורכזיכטיק איז און באגילדט
דער בלאט, וואָס אפ דער זון זיך שפילט.
אהינצו, בעט איך, מיך פארטראָג,
און מיט דער שיין פון בלויען טאָג
וועל איך זיך אָנטרינקען צוזעט.
קאווקאו זיך אויך פון דאָרטן זעט.
און ער קאָן זיין, וועט פון זיין הייך
אן אָפשייד־גרוס מיר שיקן אויך,

א קילנ ווינטל טאָג א ווענד,
אונ נעבנ מיר פאר מינ ווענד
דערהערנ זיכ א הימיש קאָל.
אונ דענקענ וועל איכ, אז דאָס זאָל
א ברודער, צו א גוטער פריינט
מיר אָפּווישנ טונ פאָנעמ מיננס
דעמ קאלטנ שווייס מיר פארנ טויט,
אונ אז ער זינגט מיר שטילערהייט
טונ ליבער היימ א מילדע ליד.
אונ איינשלאָפּן וועל איכ דערמיט
אונ ניט פארשעלטנ קיינע: ניט!

באמערקונגען

1. דער שטארבנדיקער גלאדיאטער. דער ערשטער טייל פון דער ליד איז א פרייע איבערזעצונג פון צוויי סטראפן פון בני-ראנס „טשילד האראלד“.
2. דעם דיכטערס טויט. געווידמעט דעם טויט פון א. ס. פוש-קינ. וואָס איז פארווונדעט געוואָרן אפ טויט אפן דועל מיט דאנ-טעסן דעם 27-טן יאנואר 1837 י. און איז דעם 29-טן יאנואר געשטאָרבן. וועגן פושקיןס טויט האָט מען אין שטאָט גערעדט שוין דעם 28-טן.
פאר דער דאָזיקער ליד איז לערמאָנטאָוו פארשיקט געוואָרן אפ קאווקאז. די ליד רעכנט זיך אויך פאר אָנהייב פון לערמאָנטאָווס טעטיקייט אלס דיכטער, דער אָנהייב פון זײַן דערפאָלג אין רומ. צו דער ליד איז דאָ אַן עפיגראַפ פון א פראנצויזישן שריי-בער ראָטרוי. דער טײַטש פונעם עפיגראַפ איז:
געקאָמע געט, אַ קייסער, געט געקאָמע;
איך פאל צו דינע מיט.
גערעכטיק זײ אונ באשטראַפ דעם מערדער,
אז סײַנאָל זײַן פּסאָק איג קומענדיקער צײַט
דינ מישפעט דינ גערעכטן מעלדן,
אז מערדער זאָל אַפּלערגענ דערפונג.
3. וואלעריק. די ליד איז געווענדט צו לערמאָנטאָווס א יוגנט פריינדן, וו. א. לאָפּוכינא (באכמעטיעווא). די שלאכט, וואָס איז דאָ באשריבן, איז פאָרגעקומען דעם 11-טן יולי 1840 י.
4. אדיע, דו רוסלאנד, די ליד איז אָנגעשריבן פאר לערמאָנ-טאָווס לעצטן אָפּפאָר אפ קאווקאז.

- די בלויע מונדירג-ווערן געמיינט די זשאנדארמען.
5. געוועסן געשריבן בעשאס די כאָלעריע-בונטן אין רוסלאַנד און דער יול-רעוואָלוציע אין פראַנקרײַכ. פאראן לערמאַנטאָווס א באַמערקונג צו דער ליד: דאָס איז א טרוים.
6. דער געפאנגענער. די ליד האָט לערמאַנטאָוו אָנגעשריבן אפ א שטיקל פאקפאפיר מיט א שוועבעלע איינגעטונקען אין סאזשע און ווייג, ווען ער איז געזעסן אַרעסטירט פאר דער ליד „אם פושקינס טויט“.
7. ווען ט'כוואַליעט זיך. אָנגעשריבן אויך דעמלֶט. ווי אויך די ליד „דער שאָכנ“.
8. וואַלקנס אָגעוואָרטן אפ א געזעגענונג-אָווט פארן אָפֿ-פאָרן אפ קאווקאז דאָס צווייטע מאָל פאָרן דויעל מיט באראנטן (זע די ביאָגראַפיע).
9. דער געפאנגענער ריטער. געשריבן אין אָרדאנאנס-הויז, אן אַרעסטירטער פארן דויעל מיט באראנטן. דאָרטן איז אויך אָנגעשריבן די ליד „די שכינע“ און „דער זשורנאליסט, — דער לייזער און דער שרייבער“.
10. טאמארע. לויט דער לעגענדע האָט אין דאריאלישן טאָל געלעבט די קעניגין דאריע. ל. האָט צוגעשריבן אירע טאטן א צווייטער לעגענדארער פערזענלעכקייט.
11. דאָס געזאנג. געשריבן אין נוסעך פון די רוסישע בילד-נעס. אין אינהאלט איז דאָ א קערן פון א ווירקלעכער געשע-עניש פון לערמאַנטאָווס צײַט. אָפגעדרוקט געוואָרן ביים ל. אין געווען פארשיקט פאר דער ליד „אם פושקינס טויט“ און געכאַס־מעט בלויו מיט די איניציאַלן פון ל. גאָמען און פאמיליע.

סונעם איבערזעצער. די לידער, וואָס גייען אריין אין דערדאָיקער זאמלונג, זײַנען איבערגעזעצט געוואָרן קימאט אלע אין 1924 י. די פאָעמעס „מזירי“ און „דער אנטלאָפֿענער“—אין 1919 י. צו דער איאטיקער אויסגאבע זײַנען אלע לידער באניט באארבעט געוואָרן.

א י נ ה א ל ט

ז י ט ל

3 מ. יו. לערמאָנטאָוו (בן־גראַמישע נאָטיצ) ל י ד ע ר

I

9 דער שטארבנדיקער גלאַד־אטער
 11 דעם דיכטערס טויט
 14 דעם ערשטן יאנוואַר
 16 דער דיכטער
 19 פאָטערלאַנד
 21 א קאָזאָקישע וויגליר
 23 וואַלעריק
 34 דער וויקועכ
 38 אדיע, דו רוטלאַנד.

II

41 נעה־קעס .
 42 א מאלעכ
 43 פארלאַנג .
 45 דער זעגל
 46 דער געטאָנגענער
 48 קאָזבעקן .
 50 ווען טיכואַליעט זיכ
 51 דער קינזשאַל
 52 דרין פאלמעס
 55 וואַל־קנט .

ז י ט ל

56	דער געמאנגענער ריטער
57	א שאַכנ
59	די שכינע
61	סיטרעמט רייר
62	דער זשורנאליסט, דער ליינער און דער שרייבער
69	א באַלעם
70	דער סעלז
71	טאמארע
73	ארפאן איז א בלעטל
75	כיגיי ארויס אלייב
76	דער נאָווי

III

פ א ע מ ע ט

81	דאָס געזאנג
101	דער אנטלאָמענער
107	מצירי
135	באמערקונגען

יעדאקטער—א יזי כא ר' י ק

קארעקטור—א. ג א ל ד ש ט י י ב

טעכרעדאקטער—ב ע ל ק י ב

אָפּגעגעבן אין דרוק—22/XI 1934 י. אונטערגעשריבן צום דרוק—28/II 1935 י.

אַל דרוקבויוג—40/6. צאָל צייכנס אין א דרוק-בויוג 52800. פּאפּיר 104 1/32 X 72.

באַשטעלונג 1326. טיראזש 7685. גלאזליטבעל א"י 1464.

פאַראַנטוואָרטלעכער קאַרעקטער פּונ דרוקערן—ק א ר א ס י ק.

דרוקערן א. ג. טאלינ—מינסק.

באמערקטע דרוק-פעלערן

דארט זיין	אָפגעדרוקט	שורע	זיט
Byron	Byron	4 פונליב	9
אינ רן פארוויגט.	אינ רן פארוויגט.	5 פונליב	35
אונ ס'האָבן פעלונ	אונ ס'האָבן פעלונ	7 פונליב	69
אינ צוויי בעכערס פארגרייט.	אינ צוויי בעכערס פארגרייט.	4 פונליב	72
געפלאַכטן זיך הענט האָבן הייסע	געפלאַכטן זיך הענט הייסע	5 פונליב	72
אונ הארט	אונ האָרט	9 פונליב	99
אונרוער היינעזיגער,	אונרוער היינעזיגער,	11 פונליב	99
מיט שמאָלע שטענ צום ברענ	מיט שמאָלע שטענ צום ברענ	3 פונליב	120
דעם קלאַנג	דעם קלאַנג	13 פונליב	120
ווי בעסטע פרינט	ווי בעסטע פרינט	10 פונליב	125
מיר גלייכ פון האַרצן	מיר גלייכ פון האַרצן,	1 פונליב	127
אונ נעבן מיר פאר מיין טאר מיין הענר	אונ נעבן מיר פאר מיין הענר	2 פונליב	134